

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

Vaertlinck *contact*

Abonnement: 16 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | vaertlinck@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 881 351 205

IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22

Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)

Eric Van Winghe (Ondervoorzitter)

Gust Van Auwenis (Ere-voorzitter)

René Pattyn (Secretaris)

Guido Van Humbeeck (Penningmeester)

Leon Bernaerts

Emiel Geens

Natalie Geuens

Gary Mantijs

Jan Peeters

Kevin Polfliet

Vaertlinck vzw is lid van

Colofon

Op de cover

Op deze foto zien we de restanten van de spoorbrug over de vaart, die op 17 mei 1940 werd opgeblazen in een poging de opmars van het Duitse leger te vertragen. De kracht van het dynamiet is zo groot, dat de betonnen peiler van de brug barst, en de nabijgelegen werkmanshuizen zwaar beschadigd worden. De herstelling van de spoorbrug zal een tiental jaar op zich laten wachten (foto Eric Sluis).

Editie

Jaargang 10 | nr. 2 | april-mei-juni 2015

Werkten mee aan dit nummer

Gust Van Auwenis
Emiel Geens
Leon Bernaerts
René Pattyn
Annie Van Dessel
Eric Van Winghe

Redactie en vormgeving

Kevin Polfliet

Eindredactie

Eric Van Winghe
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroek

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroek
vaertlinck@telenet.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

Nil novi sub sole. De voorbije maanden besteedden we bij Vaertlinck uitgebreide aandacht aan de Eerste Wereldoorlog, die honderd jaar geleden volop woedde. Wanneer je vandaag de dag een willekeurige krant, tijdschrift of nieuwssite opent kan je alleen concluderen dat 100 jaar na die eerste wereldbrand de wereld nog steeds in de greep blijft van oorlogen en conflicten. Inderdaad: niets nieuws onder de zon.

Reden te over dus om te blijven herinneren aan de gevolgen van oorlogen en aan de waarde van vrede en dialoog. In dit tweede nummer van onze tiende jaargang staan we dan ook even stil bij de Tweede Wereldoorlog, die 75 jaar geleden – op 10 mei 1940 – uitbrak en die zo mogelijk nóg gruwelijker en verwoestender uitdraaide dan de eerste.

Gelukkig kunnen we dezer dagen ook in positieve zin van de zon spreken: de lente is in het land, tijd voor een wandeling in de natuur, om te werken in de tuin, voor een buurtfeest, een boottocht of een ijsje en – voor de studerende jeugd... de laatste loodjes van het schooljaar. Allemaal onderwerpen die op een of andere manier aan bod komen in deze nieuwe editie. Veel leesplezier!

De redactie

Inhoud

<i>Bewaarschool Dochters van Maria te Blaasveld</i>	2
<i>Uit de archieven: Feestkalender gemeente Blaasveld</i>	5
<i>Parcours en leven van een herdenkingsplaat</i>	6
<i>De sluis van Drie Fonteynen in beeld</i>	8
<i>Verdwenen gebruiken: patatten en spruiten</i>	10
<i>Buizerd valt jogger aan!</i>	12
<i>Vroeger en nu</i>	13
<i>Overlijden van een Poolse militair te Willebroek</i>	14
<i>IJS: een ijskoude geschiedenis</i>	16
<i>Toestand van de gemeente aan het begin van WO II</i>	19
<i>De Grootte Oorlog: gesneuvelde soldaten (deel 1)</i>	20
<i>Beelden uit de oude doos</i>	28
<i>Mededelingen</i>	29
<i>Vaertlinck heeft voorzitster</i>	29
<i>Advertenties</i>	30

25 jaar na de oprichting van de Bewaarklas, wordt onderstaande klassenfoto gemaakt. Hiermee wordt het bewijs geleverd dat het op 16 juli 1924 geen vakantie was en er nog les werd gegeven ... (foto verz. A. Van Dessel)

De Bewaarschool Dochters van Maria te Blaasveld anno 1899

We schrijven 1899 en er komt een Bewaarschool in Blaasveld! De naam van de Bewaarschool? Dochters van Maria, Mechelsesteenweg z/n, Blaasveld...

Het is een soort oud 'kasregister' dat heel recent onze aandacht trok (zie foto's). De randen van het boek verpulveren een beetje, de binnenpagina's zitten los ... het is dus een vondst die we voorzichtig moeten behandelen ... na 115 jaar intensief 'gebruik' is het boek zeer fragiel geworden. De éne kant van het boek is een leerlingenregister. Draait men het boek kop en om, dan bevat het richtlijnen en correspondentie in verband met de oprichting van de Bewaarschool.

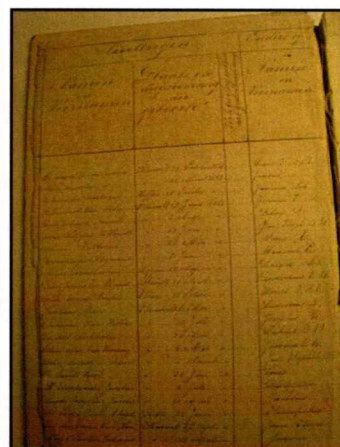
De volgende informatie komt uit het originele gegevensboek vanaf de aanvraag tot oprichting. Dit gegevensboek bevindt zich in de archieven van Vaertlinck. In dit notaboek werden, elk schooljaar opnieuw, manueel, de namen van de leerlingen genoteerd, ook hun geboorteplaats en -datum. De notities bestrijken de periode 1899 tot en met het schooljaar 1960/1961 (mensen die geboren zijn in 1957 en die op 3-jarige leeftijd voor het

eerst naar school gaan). Hiermee heeft onze heemkundige kring een fantastische gegevensbron voor genealogen die zoeken naar voorouders in Blaasveld! Het betreft hier immers een periode die 'nog niet helemaal vrij' toegankelijk is.

Naast de naam van de nieuwe leerling, werden vanaf 1899 de voornamen van de vader genoteerd en zijn beroep. Meestal ook het adres van de woonplaats. Enkele jaren later noteert men ook de familienaam en voornamen van de moeder en haar beroep. Na verloop van tijd noteren de zusters ook of de nieuwe leerling gedoopt werd en waar dit gebeurde. Nauwgezet als de nonnen waren, werd ook een verhuis naar een andere gemeente – en daarmee het vertrek uit de school van het kind – opgeschreven. Zo verneem je in welk jaar, naar welk dorp of stad je familie vertrok. Ook het overlijden van een leerling werd genoteerd. Op deze manier kunnen

we nog heel wat vernemen over onze voorouders. Bij verder nazicht bevat het register aan de andere kant de briefwisseling tot het opstarten van een nieuwe school. Er waren blijkbaar al twee klassen voor lager onderwijs voor meisjes. Nu doet men een aanvraag tot oprichting van een 'bewaarklas', een gemengde klas, jongens en meisjes.

Het originele taalgebruik werd behouden in deze weergave. Alles werd genoteerd door Maria Joanna GORREMANS op 8 december 1899. Zij was de eerste lerares van de bewaarklas. Nauwgezet kopieert ze de uitgaande en inkomende briefwisseling en alle verdere gegevens die men moet meedelen aan het Ministerie. Hieronder een aantal gegevens. De aanvraag, tot opening van de school, wordt gericht aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Openbaar Onderwijs, op 30 oktober 1899. Op die datum schrijft H. Van Bosch een brief aan Mijnheer de Minister om te melden dat er bij de twee klassen van lager onderwijs, in de aanneembare meisjesschool van Blaasveld, een klas van bewaarschool

Het originele boek en een pagina eruit. Dit interessante document wordt bewaard in de archieven van Vaertlinck (foto's A. Van Dessel)

zal gevoegd worden. Deze bewaarschool zal voldoen aan de vereisten der wet. De ondergetekende hoopt dat haar de toelagen van de staat zullen verleend worden. Nadien moet de directie een vragenlijst invullen en bezorgen aan het Ministerie:

I) Schoollokaal

1. Is het schoollokaal droog en in eene goed luchtige plaats gelegen?	Ja
2. Hoeveel verschillende klassen bevat de school?	
3. Geef op, voor elke der klassen:	
a. de lengte	10 m
b. de breedte	6,5 m
c. de hoogte van vloer tot zoldering	3,5 m
d. het getal der vensters	Drij
e. de algeheele oppervlakte van het met glasruiten voorzien gedeelte	7,215 m
4. Bezit de school eene of meer oefenings- of speelplaatsen?	Eene

II) Schoolmeubelen

1. Welke zijn de meubelen van elke klas?
 - Een kruisbeeld, een beeld van Onze Lieve Vrouw, van den Heilige Jozef en van den Engelbewaarder.
 - Lessenaars voor de leerlingen (22)
 - Een vast en een beweegbaar zwart bord
 - Eene tafel, stoel en trede voor de onderwijzeres
 - Eene kas
 - Eene kachel
 - Eene telraam
 - Een warmtemeter
 - Een uurwerk
 - Vier rijen kapstokken
2. Waaruit bestaat het onderwijsgereedschap van elke klas?

Het onderwijsgereedschap bestaat uit: eene verzameling afbeeldingen van Gew(ij)de Geschiedenis; eene van huisdieren; wilde dieren; huisvogels en zangvogels; verzamelingen kubieken; plankjes; latten; stokjes; ringen; perels, gekleurd en geruit papier, bandjes, weef- en kanefassen (*), weef- en priknaalden, ballen, schuppen, rijven, kruiwagens, gieters, paard en pop, leien en griffels.

(*) kanefas een soort van ruw, ongebleekt lijnwaad, ook geweven katoen met verheven strepen, grof uit hennep vervaardigd linnen, canvas dik zeildoek gebruikt voor zeilen en tuigage. Kanefassen: de vervaardiging van... Bron: etymologiebank.nl, (spelling van 1858 en 1864)

3. Indien de schoolmeubelen of het onderwijsgereedschap onvoldoende zijn, wil het bestuur der school zich verbinden dit aan te vullen? Ja

III) Onderwijzend personeel

1. Geef de naam, de voornaam, het inboorlingschap, dag en plaats der geboorte op van elk der leden van het onderwijzend personeel, alsmede hunne toekentennisse

Maria Joanna
Gorremans
geboren te Deurne
den 8 Juli 1865,
onderwijzeres

IV) Onderricht van den godsdienst

1. Maakt het onderricht van den godsdienst deel van het programma der school? Ja

2. Wordt dit onderricht gegeven bij het begin of op het einde der schooluren? Bij het begin en einde

3. Zijn de kinderen, wier ouders zulks vragen, ontslagen dit bij te wonen? Ja

V) Programma van onderwijs

1. Wordt het model-programma der bewaarschool van 20 Augustus 1890 gevolgd? Ja

VI) Getal schooluren per week

1. Welk is het getal schooluren per week, buiten den tijd die bijzonder gewijd is aan het onderricht van Godsdienst en zedenleer? Zeventien uren, totaal twee en twintig uren

2. Is eene tafel, het gebruik van den tijd aanduidende, in de school aangeplakt? Ja

VII) Bevolking der school

Door hoeveel leerlingen van 3 tot ten hoogste 6 jaar oud op de dagteekening van 1^{en} October, volgende op de inschrijving, is elke klas gemiddeld bijgewoond geweest gedurende het laatste schooljaar, en op bijkomende wijze, sedert de stichting der school indien deze minder den een jaar bestaat.

A. Kostelooze

37 meisjes

38 jongens

75 leerlingen totaal

B. Mits betaling

NB: Het getal kinderen van min dan 3 jaar of meer dan 6 jaar, bij inschikkelijkheid toegelaten, moet afzonderlijk voor memorie vermeld zijn. Het mag niet in bovenstaande tabel begrepen zijn.

Uit de laatste vraag begrijpen we dat er leerlingen gratis naar school konden gaan, maar dat er ook voorzien was in betalende leerlingen. In het oprichtingsjaar waren er alleen 'kostelooze' kinderen aanwezig. Hoe het later verder ging staat niet genoteerd.

Uit dit boek vernemen we ook nog dat de schoolvakantie niet elk schooljaar op dezelfde datum aanvatte of eindigde. Meestal was er geen school in augustus en soms nog

een stukje in de maand september. Voor elk schooljaar werd de juiste datum opgegeven waarop de lessen weer zouden starten, zeker in de aanvangsperiode...

Uiteraard had dit alles te maken met de oogsttijd en hielpen de - jonge! - kinderen op het veld om de oogst binnen te halen ...

Annie Van Dessel

Gemeente BLAASVELD

FEESTKALENDER '75-76

In de vergadering van 23 juni 1975 werden volgende data voor winterwerking vastgesteld :

1975		1976			
ZONDAG	10-08	v.z.w. Het Broek Zomerwandeling	ZATERDAG	03-01	P.C. - Chirojongens - T-Dansant
ZONDAG	24-08	Volleybaltornooi	ZONDAG	04-01	P.C. - B. Gr. en Jonge Gezinnen - Kinderfeest
ZATERDAG	12-07	Rallyclub Veertienbunders - Toeristische autorally	VRIJDAG	10-01	P.C. - Chiro Vita - T-Dansant
tot ZONDAG	31-08		MAANDAG	12-01	P.C. - Gezellig samenzijn - Christel. gepensioneerden
ZONDAG	07-09	Stopsel - Fietsrally	VRIJDAG	16-01	De Ster - Teerfeest De Vrienden v.d. gepensioneerden
ZATERDAG	13-09	P.C. - Vissersclub De Palingvrienden - Palingfeesten	ZATERDAG	17-01	P.C. - Teerfeest Fanf. De Vrienden van 't Recht Volkshuis - Partijfeest B.S.P.
ZONDAG	14-09	P.C. - Vissersclub De Palingvrienden - Palingfeesten	ZONDAG	18-01	P.C. - Teerfeest Fanf. De Vrienden van 't Recht Volkshuis - Partijfeest B.S.P.
ZATERDAG	20-09	Raadzaal gemeenteh. - Tentoonstelling C.S.C P.C. - Dansfeest M. Siks	ZATERDAG	24-01	P.C. - Teerfeest Fanfare Volharding
ZONDAG	21-09	Fanfare De Vrienden van 't Recht - Wandelconcert Raadzaal gemeenteh. - Tentoonstelling C.S.C	ZONDAG	25-01	P.C. - Teerfeest Fanfare Volharding
ZATERDAG	27-09	70-jarig bestaan Vissersclub De Palingvrienden P.C. - Handelstentoonstelling	ZONDAG	01-02	P.C. - B. Gr. en Jonge gezinnen - T-Dansant
ZONDAG	28-09	P.C. - Handelstentoonstelling	ZATERDAG	07-02	P.C. - B. Gr. en Jonge gezinnen - Ouderfeest
ZATERDAG	04-10	P.C. - Dansfeest - Vlaamse Volksbeweging	ZATERDAG	14-02	P.C. - Dansfeest B.B.C.
ZONDAG	05-10	P.C. - B. Gr. en J. Gezinnen - leer uw kinderen spelen	ZONDAG	15-02	P.C. - Bouwfonds P.C. - koek en wafelenbak
ZATERDAG	11-10	P.C. - Dansfeest - Chiro Vita	MAANDAG	16-02	P.C. - Gezellig samenzijn - Christel. gepensioneerden
ZONDAG	12-10	K.W.B. Ziekendag v.z.w. Het Broek - Herfstwandeling	VRIJDAG	20-02	P.C. - Volkstuinen - Voordracht
MAANDAG	13-10	P.C. - Gezellig samenzijn Chr. Gepensioneerden	ZATERDAG	21-02	Dansfeest Duivenbond De Moedige Duif
WOENSDAG	15-10	Volkshuis - C.S.C. Dia-avond	ZONDAG	22-02	P.C. - Fanfare Volharding - Uitslap + Jaarverslag
ZATERDAG	18-10	P.C. - Vogelententoonstelling De Goudvink	ZATERDAG	28-02	P.C. - Stopsel - Karnaval T-Dansant
ZONDAG	19-10	P.C. - Vogelententoonstelling De Goudvink	ZATERDAG	06-03	Volkshuis - S.V.V. - Handwerktentoonstelling P.C. - Fanfare De Vrienden van 't Recht Tweedaagse van de volksmuziek
ZATERDAG	25-10	P.C. - Volkstuinen 15-jarig bestaan	ZONDAG	07-03	Volkshuis - S.V.V. - Handwerktentoonstelling P.C. - Fanfare De Vrienden van 't Recht Tweedaagse van de volksmuziek
ZONDAG	26-10	P.C. - Viering Pastoor Govaerts	ZATERDAG	13-03	P.C. K.A.J. - Filmforum
VRIJDAG	31-10	P.C. - Ontdek de ster - Jeugdbeweging	ZONDAG	14-03	P.C. K.A.J. - Filmforum
ZONDAG	02-11	P.C. - Ontdek de ster - Jeugdbeweging	MAANDAG	15-03	P.C. - Gezellig samenzijn - Christel. gepensioneerden
VRIJDAG	07-11	C.S.C. bez. Mechelen Russisch zangkoor - Siberische dansgroep	ZATERDAG	27-03	P.C. - Fanfare Volharding - Gemaskerd bal
ZATERDAG	08-11	P.C. - Fanfare De Vrienden v. 't Recht - Muziekavond Volkshuis - B.S.P. - Wafelenbak + Tentoonstelling	ZATERDAG	03-04	Volkshuis - B.S.P. - Gemaskerd bal
ZONDAG	09-11	Volkshuis - B.S.P. - Wafelenbak + Tentoonstelling	ZONDAG	04-04	P.C. - Bouwfonds P.C. - Breughel feesten
MAANDAG	10-11	Volkshuis - B.S.P. - Wafelenbak + Tentoonstelling	ZATERDAG	10-04	Minimentornooi - F.C. Blaasveld P.C. - B. Gr. en Jonge gezinnen - Wijnavond
ZATERDAG	15-11	P.C. - F.C. Blaasveld - Dansfeest	ZONDAG	11-04	Minimentornooi - F.C. Blaasveld
MAANDAG	17-11	P.C. - Gezellig samenzijn - Christel. gepensioneerden	ZATERDAG	17-04	Tornooi B.B.C.
ZATERDAG	22-11	P.C. - K.W.B. - Toneel	VRIJDAG	19-04	P.C. - Gezellig samenzijn - Christel. gepensioneerden
ZONDAG	23-11	P.C. - K.W.B. - Toneel	ZATERDAG	23-04	Riva - Bal Burgemeester en Schepenen
VRIJDAG	28-11	P.C. - Volkstuinen - Voordracht P.C. - Boeken- en platenbeurs	ZATERDAG	24-04	P.C. - Fanfare Volharding - Concert
ZATERDAG	29-11	P.C. - Boeken- en platenbeurs	ZONDAG	25-04	v.z.w. Het Broek - Lentewandeling Volleybaltornooi M. Siks
ZONDAG	30-11	P.C. - Boeken- en platenbeurs	DONDERDAG	30-04	Volkshuis - B.S.P. - Mei-avondfeest
DONDERDAG	04-12	C.S.C. - Bezoek van St.-Niklaas aan de kinderen	VRIJDAG	01-05	Volkshuis - B.S.P. - 1 mei-viering Rallycl. Veertienbunders - 3de Veertienbundersrally Vrouwentornooi F.C. Blaasveld
VRIJDAG	05-12	C.S.C. - Bezoek van St.-Niklaas aan de kinderen	ZATERDAG	08-05	W.S.C. Geburenkr. - 30e Grote Prijs van Blaasveld Tornooi De Donder - F.C. Blaasveld P.C. - Dansfeest M. Siks
ZATERDAG	06-12	De Ster - Teerfeest De Palingvrienden Volkshuis - Kaartprijkskamp B.S.P. t. v. v. kerstfeest P.C. - Handelstentoonstelling	ZONDAG	09-05	Tornooi De Donder - F.C. Blaasveld P.C. - Fanfare De Vrienden van 't Recht - Concert
ZONDAG	07-12	De Ster - Teerfeest De Palingvrienden P.C. - Handelstentoonstelling	ZATERDAG	15-05	Chalet F.C. Blaasveld - Jeugdbal
ZATERDAG	13-12	P.C. - K.W.B. Teerfeest	ZONDAG	16-05	Rallycl. Veertienbunders - Lustrum fietsrally
MAANDAG	15-12	P.C. - Gezellig samenzijn - Christel. gepensioneerden	DONDERDAG	27-05	P.C. - K.A.J. - V.K.A.J. - Cardijnfeesten
ZATERDAG	20-12	Volkshuis - Kaartprijkskamp B.S.P. t.v.v. kerstfeest P.C. - K.A.J. Kleinkunstavond	ZATERDAG	05-06	P.C. - Stopsel - Zomerbal
ZONDAG	21-12	P.C. - K.W.B. kerstfeest	ZONDAG	06-06	Vissersclub De Palingvrienden - Koningsvissen
DONDERDAG	25-12	Volkshuis - B.S.P. - kerstfeest	ZATERDAG	26-06	P.C. - Bouwfonds P.C. - Vlaamse Kermis
VRIJDAG	26-12	P.C. - Kath. Ver. Gehandicapten - kerstfeest	ZONDAG	27-06	P.C. - Bouwfonds P.C. - Vlaamse Kermis
ZONDAG	28-12	P.C. - K.A.J. kerstfeest	ZONDAG	08-08	v.z.w. Het Broek - Zomerwandeling

Alle uitbaters van openbare gelegenheden worden dringend verzocht geen gelijkaardige publieke manifestaties in te richten op de hierboven vastgestelde data.

AAN ALLEN VEEL SUCCES!

HET GEMEENTEBESTUUR

Druk. Van Linden, Willebroek

Een archiefstuk uit recentere tijden met een als je het ons vraagt best indrukwekkend overzicht van activiteiten die in de jaren 1975 en 1976 werden georganiseerd in Blaasveld en werden voorgesteld als 'winterwerking', niettegenstaande de kalender van augustus van het eerste tot augustus in het tweede jaar werd georganiseerd. Opmerkelijk is de oproep van het gemeentebestuur aan 'alle uitbaters van openbare gelegenheden' om 'geen gelijkaardige publieke manifestaties in te richten'. Het moet alleszins een van de laatste officiële mededelingen zijn geweest van het Blaasveldse bestuur: in 1976 viel immers de beslissing om Blaasveld bij de fusiegemeente Willebroek te voegen (affiche GAW).

Het parcours en leven van de herdenkingsplaat aan de Weduwe Van Enschoedtbrug

Links de originele versie van de gedenkplaat zoals ze in 1989 werd onthuld door toenmalig burgemeester van Willebroek Hugo Adriaenssens, rechts de huidige versie, waarbij een deel van de tekst werd vervangen. De naam van de firma die de oorspronkelijke plaat vervaardigde is nog zichtbaar (aanduiding onderaan rechts) (foto's E. Geens).

BEVRIJDING WILLEBROEK – MAANDAG, 4 SEPTEMBER 1944

Hier bevond zich van 1853 tot 1946 de tolbrug “Wed. Van Enschoedt”, die een belangrijke rol speelde in de bevrijding van Antwerpen.

Willebroek dankt:

De soldaten van de Britse 11th Armoured Division die Willebroek bevrijdden op 4 september 1944:
 Robert Vekemans, een Belgische luitenant van de Genie die, door de voorhoede van de 11th Armoured Division te leiden bij het uitvoeren een omtrekkingsmanoeuvre vanaf het Fort van Breendonk via Willebroek en Klein Willebroek, het mogelijk maakte de twee bruggen over de Rupel te veroveren en de Duitse verdediging in Boom te verrassen; Luitenant-kolonel Silvertop (commandant van het 3de Bataljon The Royal Tankregiment), Major Dunlop (commandant van het C-Eskadron) en luitenant Stubbs (commandant van het 4de Peloton) die, door het plan van Vekemans te aanvaarden, hun Bataljon over de oude tolbrug konden leiden, de Duitse verdediging in Boom en Antwerpen overrompelen en de haveninstallaties intact, steeds geleid door Vekemans.

Hiernaast de originele tekst op de herinneringsplaat die in september 1989 door Robert Vekemans en Hugo Adriaenssens (foto1) werd onthuld. Toen was ze aangebracht aan de linkerkant van het bruggenhoofd van de Weduwe Van Enschoedtbrug.

BEVRIJDING WILLEBROEK – MAANDAG, 4 SEPTEMBER 1944
Hier bevond zich van 1853 tot 1946 de tolbrug “Wed. Van
Enschodt”, die een belangrijke rol speelde in de bevrijding
van Antwerpen.

“Robert VEKEMANS LIBERATION ROUTE”
WIJ BLIJVEN DANKBAAR:

DE STRIJDKRACHTEN VAN DE 11th ARMOURED DIVISION,
VAN HET 30° LEGERKORPS VAN HET 2° BRITSE LEGER, DIE
ONZE GEMEENTE HEBBEN BEVRIJD OP 04-09-1944.

Robert VEKEMANS, Genie-luitenant, DIE DE VOORHOEDE
VAN DEZE PANTSERDIVISIE LANGS HET CENTRUM VAN
ONZE GEMEENTE LEIDDE, OM VIA HET OOSTELIJK
JAAGPAD VAN HET KANAAL OVER DEZE BRUG, BOOM TE
BEREIKEN EN ZO BIJ VERRASSING VAN DE VIJAND DE
VERNIELING VAN DE A-12 BRUG KON VOORKOMEN.

HET GEWAPEND VERZET DAT VOOR ONZE VRIJHEID EEN
LANGE OVERSAAGDE STRIJD HEEFT GEVOERD WAARBIJ
ZOVELEN HUN LEVEN HEBBEN GEGEVEN.

-----“ BRAVISCO - Brussel”

Intussen is de herdenkingsplaat
verhuisd naar de rechterkant van
het bruggenhoofd nabij de
Shermantank, juist boven de
bloembakken. De oorspronke-
lijke tekst, behalve de 3 bovenste
regels, werd afgedekt en vervangen
door een (nu zwart geoxideerde)
plaat en andere tekst.

Op vraag van het Verbond van Vaderlandse Verengingen werd deze wijziging doorgevoerd op de originele plaat onder de logo's van “Willebroek” en de “Stier van de 11th Armoured Division”. In de nieuwe tekst staat een opsomming van de echelons van het Britse Leger, maar wordt vergeten de eenheid te vermelden die het plan uitvoerde: het Royal Tank Regiment! Ook de 3 officieren waarmee Vekemans werkte zijn niet vermeld. Zij voerden de actie in moeilijke omstandigheden uit, vooraleer ruim een uur later de Britse infanterie zich door de lange file naar voor had gewerkt.

Lieutenant-Colonel David Silvertop sneuvelde op 25-9-1944 in Sint-Antonis (NL) op weg naar Arnhem. Op 4 september 1945 kreeg een straat in Boom zijn naam. Major John Dunlop werd gewond in het Ardennenoffensief. Na de oorlog werd hij directeur staalindustrie en hoogleraar. Hij overleed in 1992. In Willebroek draagt een straat zijn naam. Over Captain Stubbs, 4de peloton, eerste tank over de brug, zijn geen gegevens gevonden. Kapitein Robert Vekemans ontving van de Britten het Military Cross (zie afbeelding) voor dapper gedrag, dat zelden aan buitenlanders wordt uitgereikt. Hij overleed in 1998. Zijn zoon was op meerdere herdenkingen aanwezig.

Tekst en foto's: Emiel Geens.

Geraadpleegde bronnen: Marc Van de Velde en andere.

Foto links: de onthulling van de originele herdenkingsplaat door Robert Vekemans (L.) en burgemeester Hugo Adriaenssens (R.). Foto rechts: Major John Dunlop van het Royal Tank Regiment (L.) in gesprek met Robert Vekemans (R.).

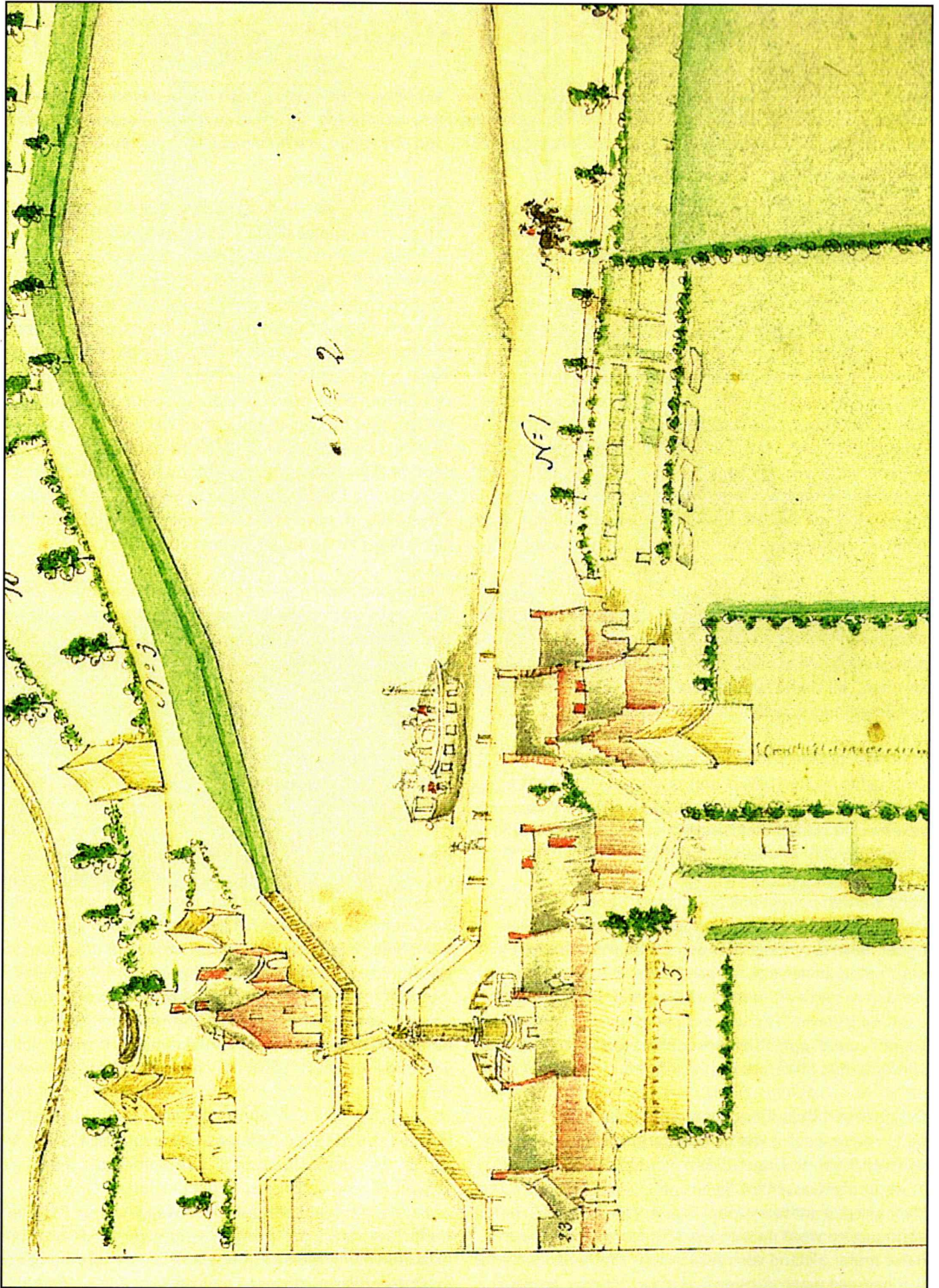
Het schilderij 'De sluis van Drie Fonteinen of het sas van Vilvoorde' van Andreas Martin dateert uit de eerste helft van de 18de eeuw.

De sluis van Drie Fonteinen in beeld

Op verschillende plaatsen, zoals in Willebroek of hierboven ter hoogte van Drie Fonteinen in Vilvoorde was de Willebroekse Vaart voorzien van een sluis met puntdeuren, een technische innovatie die teruggreep naar plannen van Leonardo Da Vinci. Het is dit 'sas van Vilvoorde' dat Andreas Martin schilderde op het voorplan van een wijsd vergezicht. Links op de voorgrond zien we de sluis, de 'schuit van Drie Fonteinen' die klaar ligt om naar Brussel terug te varen en de Sint-Michielsfontein.

Het beeld van de Brusselse patroonheilige dat deze laatste bekroonde, verwees naar het feit dat het kanaal een Brussels initiatief was. Aan de overzijde van het kanaal staat het huis van de sluiswachter met de bijbehorende tuin die zich lijkt uit te strekken tot aan de oevers van de zich langs het kanaal slingerende Zenne. Meer op de achtergrond kan men de loop van een tweede rivier, de Woluwe, vermoeden met enkele grote landhuizen langs de oevers. Dit zouden het kasteel van Belval, één van de oudste gebouwen van Machelen kunnen zijn (links) en de hoeve van Pitsenburg (rechts). Daartussen en helemaal in de verte zijn het dorp van Machelen en de Sint-Gertrudiskerk afgebeeld.

De schilder van dit kleine paneeltje, Andreas Martin, werd in Brussel geboren in 1699. Hij kan worden gerekend tot de navolgers van Jan Breughel de Oude en werkte nog in de stijl van de 17de eeuw. Zijn oeuvre bestaat voor een groot deel uit imaginaire landschappen, maar hij maakte ook zichten op Brussel en omstreken. In zijn tijd kende Martin een zeker succes, want heel wat kunstliefhebbers hadden toen één of meer van zijn werken in hun verzameling. Hij maakte schilderijen op bestelling of beantwoordend aan de smaak van zijn klanten. Dat waren voornamelijk leden van de adel en hoge functionarissen van het centrale gezag of de stad. Waarschijnlijk behoorde hij tot de gegoede burgerij en hij verzamelde zelf ook tekeningen en gravures. Hij overleed in 1763 en werd begraven op het kerkhof van Sint-Michiël en Sint-Goedele.

Afbeelding van de sluis te Ransbeek uit de Atlas van de Nieuwe schipvaart tot Brussel uit 1642, die wordt bewaard in het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Let op de trekschuit die de passagiersdienst richting Klein-Willebroek verzorgde en op de paarden helemaal rechts in beeld, die deze schuit voorttrokken (verzameling EVW).

Verdwenen gebruiken: patatten en spruiten

Nee, niet het eten van patatten en spruiten is verdwenen. Wel het samen kweken zoals dat in de jaren vijftig van vorige eeuw in onze streken gebeurde. Ook heel wat bijhorende activiteiten zijn intussen totaal in onbruik geraakt. Nu de landbouw regelmatig in de actualiteit komt mag ook aan dat stukje geschiedenis herinnerd worden!

De aardappelplant¹ (*Solanum tuberosum*) van de Nachtschadefamilie kwam uit het Andesgebied in Europa via de Spanjaarden in 1562, verbouwd in Sevilla zeker in 1573 en in 1593 naar de Nederlanden gebracht². Door de introductie ervan werden later in heel Europa veel hongersnoden vermeden. Bij ons is hij nog altijd zeer geliefd.

De spruitplant of spruitkool werd in onze streken pas veel later bekend. Het is een gekweekte koolvariëteit met okselknoppen (de spruiten), een afstammeling van *Brunica oleracea*³. Hij zou voor het eerst omstreeks 1821 in het Brusselse geteeld zijn. Vandaar werd de spruit snel overall als wintergroente gebruikt en ontstond de benaming "choux de Bruxelles". Door zijn ietwat bittere smaak heeft de spruit zowel voor- als tegenstanders. Ieder zijn goesting!

De samenhang tussen patatten en spruiten die we willen weergeven bestaat erin, dat de spruiten tussen de aardappelen werden geplant: eerst de patatten en later de spruiten. Bij kleine landbouwwitbatingen was opdrijven van de grondproductiviteit de boodschap.

Pootaardappelen werden aangekocht en bewaard in gestapelde houten bakjes met onderaan latjes, met tussenruimte voor verluchting, om goede bewaring te verzekeren. Dit tot het plantseizoen half maart/ half april, afhankelijk van de weersomstandigheden.

Eerst werden op regelmatige afstand "voren" geploegd. Daarin legde iemand, met een bakje pootaardappelen onder de arm, op ongeveer een goede voet afstand een "patat" in de voor. Als alle voren zo ingelegd waren werden ze met een "gritsel" dichtgerijfd. Er werd "een patat op gegeven"! Zo was het patattenveld in orde om, zodra de aardappelen voldoende uitgeschoten waren, de spruitplanten onder handen te nemen.

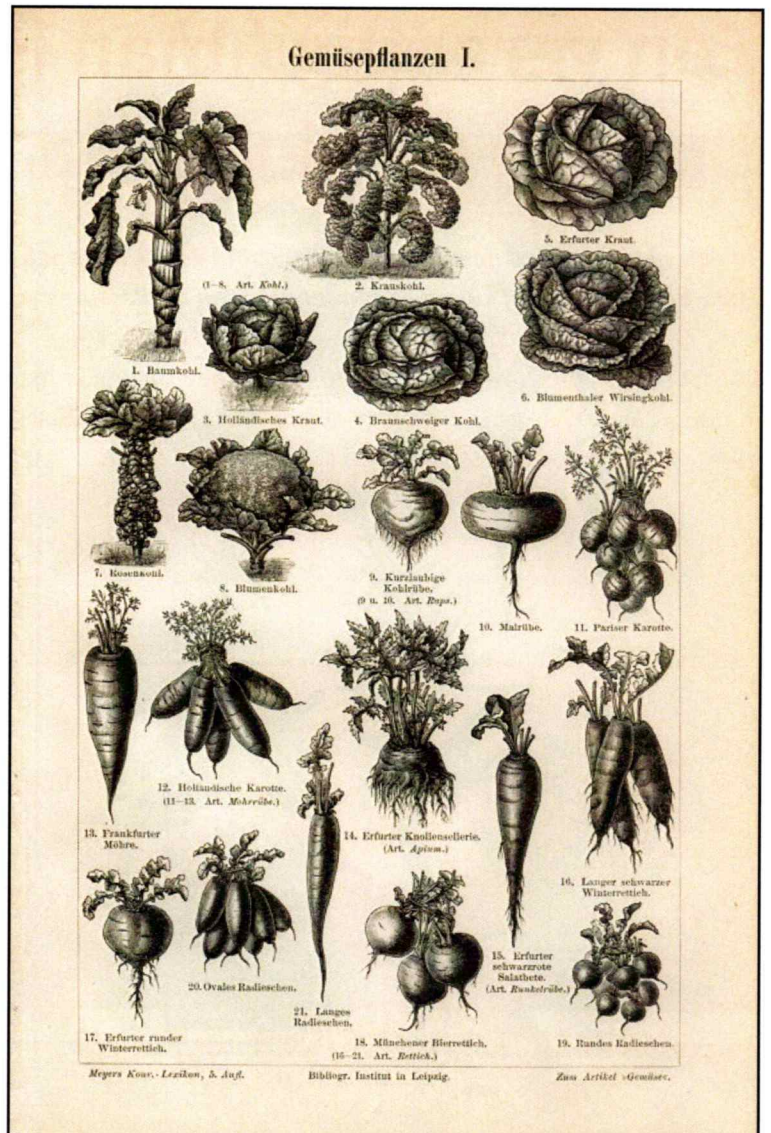
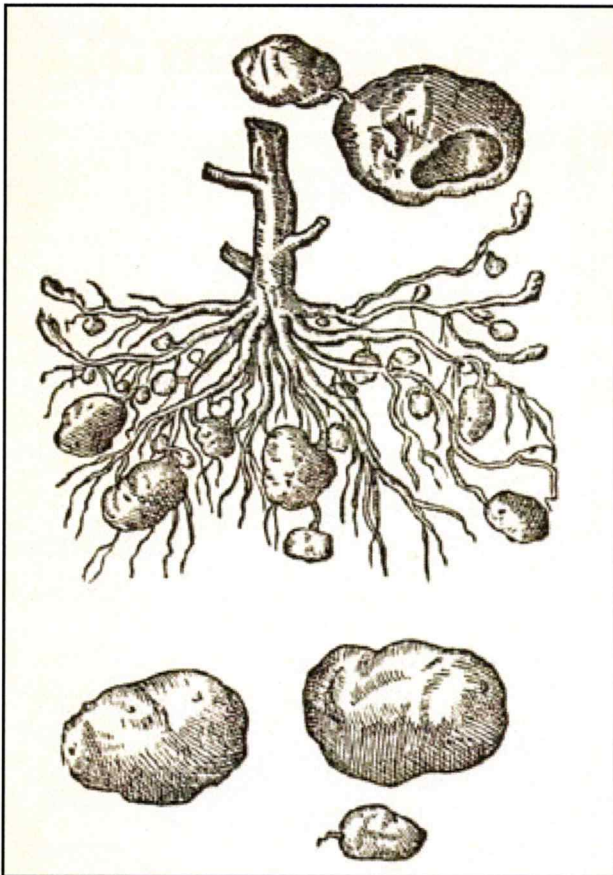
De jonge spruitplantjes, in maart gezaaid op een tuinbed in de omgeving van de boerderij, waren na 3 weken voldoende groot. Uitgetrokken werden de wortels eerst in water afgewassen en "gedesinfecteerd". Nu waren ze klaar om geplant te worden. Tussen de rijen uitgeschoten aardappelen werd nu met een schop ongeveer op een halve meter afstand van mekaar een "slip" gestoken. Met wat heen en weer "loteren" werd deze breder gemaakt. Het spruitplantje werd er voldoende diep ingestopt, de slip met de voet dichtgeduwd, aangedrukt en klaar was kees. Laat de natuur maar verder zijn werk doen.

Als nachtvorst niet teveel schade veroorzaakt had, werden de aardappelen einde mei/ begin juni manueel gerooit. Met de "riek" werden de aardappelen uit de grond "gestoken" en op een rij tussen de spruitplanten gelegd. Later op de dag werden ze in bakken geraapt, bestemd om door de "marchands" verkocht te worden, liefst aan een goede prijs. Nochtans was dat dikwijls niet het geval want de regering blokkeerde soms de aardappelprijs, kwestie van de levensduurte onder controle te houden (eenvoudige truc op de kap van de kleine man zagezegd voor de eenvoudige man). De kleine patatjes werden door de "klein gasten" opgeraapt en dienden later voor varkenseten. Daarvoor werden ze eerst in een "fornaas"⁴ afgestookt, met een soort tandmolen boven een betonnen bak geplet en als "bras" gevoederd.

Nu stonden enkel nog de spruitplanten op het veld. Ze waren gevoelig voor ziekte en werden daarom "gespoten" tegen het koolwitje. Ook rupsen waren de vijand. Ik heb nog geweten dat ze manueel van de planten werden "geplukt", in een fles gestopt en later verbrand. Pluktijd van de spruiten was augustus/september en duurde gans de winter. Hiervoor liep men systematisch de rijen planten af, controleerde plant per plant op voldoende grote spruiten die in een emmer geplukt werden, in jutte zakken gegoten en later naar huis gevoerd.

In volle winter als het stenen dik vroom was plukken op het veld kwasi onmogelijk. Een oplossing was de "spruitstekken" afkappen en naar huis voeren. Daar werden die bevroren stammen opgehangen aan in de stal gespannen draden. Door de warmte van het vee ontdooiden de spruiten en konden geplukt en gekuist worden. Arbeidsintensief maar lonend gezien de geringe aanvoer door de strenge weersomstandigheden. Dat resulteerde in een betere prijs! De resterende spruitstammen werden als veevoeder gebruikt. Efficient in het gebruik van de middelen.

Het kuisen van de spruiten was nadien ook een hele karwei. Met een hele mand of bak werden ze op tafel gekapt. Er rond de kuisers. Spruit per spruit namen ze onder handen. Met een soms half weggesleten "molenmesje" uit het Duitse Solingen werden de verkleurde blaadjes verwijderd en het uiteinde van de spruit mooi gelijk gesneden. Dat kuisen duurde soms tot middernacht omdat het gebeurde na de andere activiteiten op de boerderij. Ondertussen werd dikwijls een rozenhoedje of zelfs een hele rozenkrans gebeden. Dit om wakker te

Linksboven: aardappelen zoals door Rembert Dodoens weergegeven in zijn *Cruydt-Boeck* uit 1644; linksonder: een oud zicht op de Zandpoortvest in Mechelen, waar tot in de jaren 1990 groenten werden verhandeld; boven: een overzicht van groenten, opgenomen in een 19de eeuws Duits botanisch handboek, met linksboven, op de tweede rij, de 'Rosenkohl' ofte spruitenplant (foto's L. Bernaerts/etsy.com/mechelenblogt.be).

blijven - alhoewel. De volgende morgen vroeg kwam een vrachtoverder de gekuiste spruiten ophalen. De verkoop gebeurde op de intussen verdwenen Vrije Mechelse Groentenmarkt aan de Zandpoortvest. Opkopers uit gans het land kwamen daar de producten keuren en eventueel kopen na "marchanderen". Daarom was het van belang een "goed gepalleerde metbak"⁵ te kunnen presenteren. Dat stimuleerde een vlotte verkoop van de spruiten: kleine voor de handelaars van hier, dikke voor de Waalse marchands.

Eens het spruitenseizoen voorbij werden de spruitsteken, nadat de stammen met de bladeren voor veevoeder afgekapt waren, met de ploeg losgereden. Stek per stek werd verder uitgetrokken, de aarde tussen de wortels tegen een schop afgeklopt en op hoopjes gegooid. Later werden die per kar naar de boerderij vervoerd om in een

mijt gestapeld te worden. Na drogen werden die stekken dan volgend seizoen in het "fornaas" opgestookt. Alweer recyclage van grondstoffen.

Tempus fugit (de tijd vliedt) zegden de Romeinen. Inderdaad bijna onvoorstelbaar hoe in zo'n korte tijd zoveel veranderd is. Vroeger kleinschalig, manueel, arbeidsintensief. Nu grootschalig, mechanisch, machinaal. Een stukje verleden terug in herinnering!

Leon Bernaerts

- 1 Remb.Dodoens, *Cruydtboek* 1644, p.1477: patat komt van het Zuid-Amerikaanse "papas"; ook 'Eerd-peeren' oft 'Peeren onder d'eerd'.
- 2 *National Geographic*, februari 2015, p. 44.
- 3 Plantaardigheden.nl/aardig/aardigheden/herkomst.htm
- 4 *Halfroond gietijzeren fornuis*.
- 5 *Speciaal klaargemaakte groentekas met goedogende producten*.

Een verwittigd man is er twee waard: buizerd valt jogger aan!

In een natuurgebied gelegen in de omgeving van Willebroek werd Jan Geudens (45) tot twee keer toe aangevallen door een buizerd. Hij kwam er zonder wonden of blessures van af, maar wil vooral anderen waarschuwen.

Jan Geudens, die werkzaam is bij de politie, liep op een vrijdag in juli 2013 zijn vast rondje in de omgeving van het natuurgebied in de omgeving van Willebroek-Blaasveld. Zoals steeds nam hij in deze omgeving een aardewegje in de richting van Hazewinkel.

Jan vertelt: "Plots voelde ik een zucht achter mij, een windverplaatsing en iets wat op pluimen leek. Ik ken wel iets van vogels. Ik draaide me om en herkende inderdaad een grote buizerd. Hij vloog weg, maar maakte meteen weer een duikvlucht om me aan te vallen. Ik ben met de armen in het rond beginnen te zwaaien waardoor hij dan toch vertrokken is. Hij heeft me nauwelijks geraakt en ik heb geen wonden of blessures opgelopen, maar indrukwekkend is het wel. Een buizerd is nu niet meteen een kleine vogel".

Dat klopt, want de buizerd is een middelgrote tot grote roofvogel uit de familie van de havikachtigen. Het is ook de meest bekende roofvogel bij ons klinkt het bij het Vogelcentrum te Malderen (Londerzeel) waar ze vogels opvangen en verzorgen. De spanwijdte van de vleugels varieert van 112 tot 128 cm. De buizerd komt voor in het grootste gedeelte van Europa.

Schijnaanvallen

In België zijn er wel meer gevallen bekend van buizerds die mensen aanvallen, maar meestal gaat het om schijnaanvallen omdat hij zijn territorium en dan vooral zijn nest wil beschermen. De jongen blijven zo'n zes tot zeven weken in het nest. Het is er dus de periode voor. Het is niet de eerste keer dat men in het vogelcentrum zulke meldingen binnenkrijgt. Ieder jaar horen zij dat menig keer. Veel kan en moet men niet doen als men door een buizerd wordt aangevallen. Wat men niet mag doen, is zich klein maken want dan voelt de buizerd zich nog sterker. Men maakt zich dus best zo groot mogelijk.

De reactie die Jan Geudens had was de juiste. "Ik heb me inderdaad zo groot en luidruchtig mogelijk gemaakt" reageert Jan. "Toch ga ik de komende dagen en weken dat paadje wat mijden. Niet dat ik echt bang was, maar men moet het nu ook niet gaan zoeken. Mijn twee dochters joggen daar trouwens ook altijd en als men weet dat die al bang zijn van een duif dan wil ik met mijn melding toch zoveel mogelijk andere joggers of wandelaars verwittigen" aldus Jan. Vanuit zijn ambt bij de politie vindt hij dit ook wel nuttig als melding. Jan Geudens loopt al lang in Het Broek maar dit had hij nog nooit meegemaakt. "En een verwittigd jogger is er nog altijd twee waard" lacht Jan. Het is voor eenieder wel belangrijk verwittigd te zijn, vooral nu men vóór de zomer en het broedseizoen staat.

Gust Van Auwenis

Vroeger en nu |

Bovenstaand beeld toont de bedding van de nieuwe kanaalarm richting Wintam in december 1911 en dezelfde locatie zoals ze er vandaag uit ziet. Van de werf en het kantoorgebouw van de aannemer Dumon en Vander Vin blijft vandaag - op een stukje hangar na - niets meer over. De weg die hier langs het kanaal loopt en het kleurige brugje over de oude kanaalarm in Klein-Willebroek werden wel vernoemd naar Victor Dumon, die hoofdaannemer was bij de modernisering van de vaart (foto's GAW/Kevin Polfiet).

70 jaar geleden: Józef DUDA, overlijden van een Poolse militair te Willebroek

Op de militaire begraafplaats te Willebroek ligt tussen 3 gesneuvelde Belgische soldaten van mei 1940 het graf van een Poolse militair met weinig tekst. Wie was hij? Is Duda een schuilnaam?

Hij stierf 11 dagen na zijn 37e verjaardag en één maand voordat de Duitsers op 5 mei capituleerden. Op de site van de Poolse begraafplaatsen vinden we volgende gegevens:

Rang	sergeant
Geboren	15.4.1908
Dienstnummer	V 220/6/I
Eenheid	1e Poolse Pantserdivisie
Regiment	Bataljon Bevoorrading
Overlijdensdatum	24.4.1945 te Willebroek (Op de grafsteen 4.4.1945!)
Doodsoorzaak	"Traffic accident"
Begraven	Militaire begraafplaats Dendermondsesteenweg te Willebroek, België.

Sergeant Józef Duda van de eerste Poolse Pantserdivisie. Duda kwam volgens de officiële versie om het leven bij een verkeersongeval en ligt begraven op de militaire begraafplaats aan de Dendermondsesteenweg in Willebroek.

Duda een schuilnaam? Neen! Het is de familienaam van 38.290 Polen. Uitspreken als "DOO-dah". De naam duikt al in 1382 op en betekent: "doedelzak" of "slechte muzikant (op een doedelzak)". Duda Józef werd geboren in 1908 in Slubno nabij de stad Przemyśl aan de grens met Oekraïne.

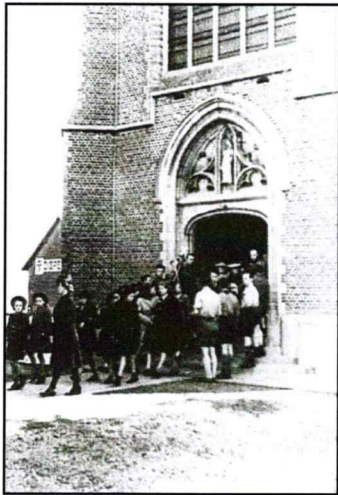
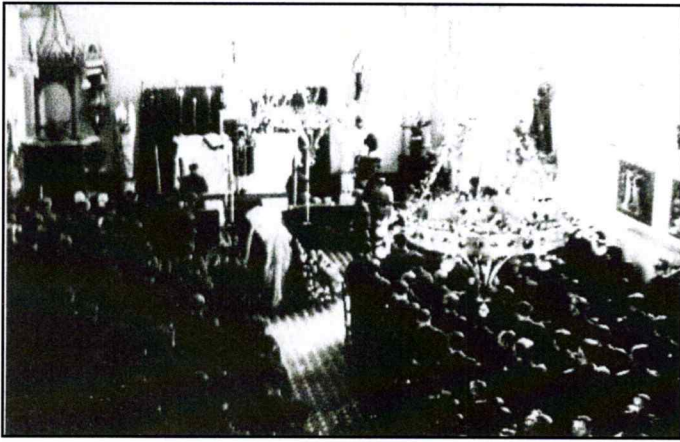
De Poolse Begraafplaatsendienst meldt: overleden door "Traffic Accident". Afstammelingen van Poolse soldaten kregen te horen, dat het gebeurde op het Westzavelland, aan het verdwenen sas of het "Scherp Zand". Tijdens een oefening met geallieerde wapens trapte hij op een landmijn of een handgranaat? Het ziekenhuis is vlakbij en werd de begrafenisdienst daarom in de kapel op de Tisseltsesteenweg gehouden?

Sommigen vertellen het verhaal van de SCHUILNAAM. Waarom werd die door sommigen gebruikt? Er zijn inderdaad Poolse soldaten die onder een "valse naam" vochten. Om dat uit te leggen moeten we de odyssee van de Poolse militairen in de 2de Wereldoorlog vertellen. Nadat Polen door het grotere Duitse leger in september 1939 was onder de voet gelopen, slaagden soldaten van enkele eenheden via Hongarije naar Frankrijk te vluchten en er in 1940 mee te vechten, maar moesten toch via Spanje, Portugal naar Engeland vluchten. Daar vormden ze in 1942 o.m. de Poolse Pantserdivisie onder generaal Maczek. Vanaf 1942 vormden de Poolse troepen in Noord-Afrika, Italië en Oost-Europa de 4de grootste strijdmacht in Europa.

In Normandië leed de 1ej DYWIZJI PANCERNEJ grote verliezen na 2 bombardementen door geallieerde vliegtuigen (per abuis) en in de zeer zware gevechten om de "zak van Falaise" te dichten. Onder de gevangen genomen "Duitsers" waren veel Polen. Het waren jongens uit Silezië en Oost-Pruisen – grensgebieden die wisselden tussen Polen en Duitsland. Zij werden verplicht om dienst te nemen in het Duitse leger (hetzelfde gebeurde in het Groothertogdom Luxemburg en in onze Oostkantons). Die gevangenen kregen de kans om van kamp te veranderen. Zij moesten wel nog opgeleid worden met geallieerde wapens en tactiek. Deze overgelopen soldaten kregen of kozen een schuilnaam om hun familie te beschermen. Hun echte naam was enkel gekend in dossiers in Engeland. Na de oorlog werden op de begraafplaats in Breda beide namen van de overledenen aangebracht.

Om af te sluiten enkel bittere pillen voor de Poolse soldaten.

Zij konden na de oorlog niet terug naar Polen, daar de

Links: Enkele foto's van de begrafenisplechtigheid te Willebroek. De begrafenisdienst had plaats in de volle Gasthuiskapel op de Tisseltsesteenweg. Militairen van de 1ste Poolse Pantserdivisie en Belgische burgers namen er aan deel, terwijl leden van een jeugdbeweging een erehaag vormden aan de Gasthuiskapel. De begrafenisstoet trok vervolgens voorbij de Don Boscoschool (Dendermondsesteenweg) waar ook Poolse militairen waren gelegerd. De bijzetting van de overledene vond plaats op de militaire begraafplaats te Willebroek in het bijzijn van zijn makers van de 1e Poolse Pantserdivisie.

Boven: De grafsteen van Józef Duda, met op de achterzijde een gedenkplaat, aangebracht door zijn strijdmakers. S.I.P. = Soczywaj w pokoju = R.I.P. Sergeant Poolse Troepen 1e Divisie Pantser DUDA Józef Geboren in 1908 * Stamnr.V.200/6/1 Gesneuveld soldaat - Op dag 24.4.1945 - Collega's van Bevoorradingsbataljon, 1 Panz. Div.

communisten hun Poolse nationaliteit afnamen. Zij moesten een nieuw leven beginnen in het Westen. Hoewel overwinnaars kregen zij geen toestemming om in Londen deel te nemen in de overwinningparades. De Britse regering wou het communistische Polen niet voor het hoofd stoten. De piloten van het Poolse 303 squadron, met het hoogste aantal afgeschoten Duitse vliegtuigen, werden wel uitgenodigd. Maar zij wilden hier niet op ingaan als de Poolse marine en Landmacht niet werden toegelaten. Het was nog eens een kaakslag, nadat ze werden verraden in Teheran en Yalta. Churchill en de doodzieke Roosevelt plaatsten hun land in Russische "invloedsfeer". Zij hielden Tobroek, namen Monte Casino in. In ons land kwamen ze binnen bij Poperinge. Terwijl zij leper bevrijdden, werd na 4 jaar weer de Last Post geblazen. Roeselare werd met de bajonet ingeno-

men om de burgerbevolking te ontzien. Dan volgden o.m. Tielt, Gent, Lokeren, Sint-Niklaas. Na de ontbinding van hun eenheden in 1947 werden zij niet meer erkend als geallieerde militairen en hadden geen recht op een Brits veteranenpensioen. Ook de 57 jarige generaal Stanislaw Meczek heeft tot de jaren 60 moeten werken in eenvoudige beroepen zoals barman in Edinburgh. Dan kreeg hij een soort pensioen, niet van Groot-Brittannië of Polen, maar van Nederland. Hij werd ereburger van Breda. In 1994 overleed hij op 102 jaar in Schotland. Volgens zijn laatste wens werd hij onder grote belangstelling te rusten gelegd bij zijn soldaten op het Poolse Militaire Ereveld in Breda.

Emiel Geens

Foto's: Glenn Cook

IJs... een ijskoude geschiedenis en méér dan een verfrissing!

IJs mag zich in ieder jaargetijde op een grote schare liefhebbers verheugen. Jong en oud, (bijna) iedereen is zot van ijs! Ijs is vandaag de dag overal ingeburgerd... als dessert na een etentje, op zomere terrassen, aan het strand, op het sportterrein, in de bioscoop en niet te vergeten in onze talrijke ijssalons. En alhoewel er vele soorten en smaken te koop zijn, gaat er toch niets boven het echte 'banketbakkersijs', gemaakt volgens klassiek recept van melk, room, eieren en eventueel verse vruchten. Zo'n echte "crèmeries", waar men het ijs nog zelf maakt, hebben wij gelukkig nog in onze regio. Rarara ... waar? Ga maar even speurneus spelen!

Bij onderstaande foto lichten we een tipje van de sluier op ... dit ijssalon bevindt zich al meer dan 50 jaar op dezelfde plaats. Het is nu het oudste, nog bestaande ijssalon van Groot-Willebroek. En het is de derde generatie die heden het lekkere ambachtelijke ijsroom maakt. Hun ijsjes zijn beroemd, geliefd en geprezen, ver buiten onze gemeentelijke grenzen...

Maar sinds wanneer bestaat ijsroom? Hoe kwam het tot stand? Waar komt het vandaan? En onder welke vorm bestond het vroeger? Even wat onderzoekwerk gedaan ...

Chinezen en Confucius (°551 - †479 v. Chr.)

We hebben heel wat ontdekkingen te danken aan de Chinezen o.a. porseleinen borden, thee ... en ook de uitvinding van consumptie-ijs zou aan hen toe te schrijven zijn. De ijshistorie begint 3000 jaar voor Christus, de Chinezen kenden toen al ijs, dit 'oer' ijs was natuurlijk absoluut niet te vergelijken met wat wij nu kennen. Wel is zeker dat men, al zo'n 5000 jaar geleden, uit sneeuw of verbrokkeld ijs en vruchten, een mengsel roerden dat op warme dagen als verfrissing dienst deed. De wijze Confucius was een groot liefhebber van deze ijsdrankjes.

Rarara... tot welke bekende ijszaak in Groot-Willebroek behoorde deze bakfiets boordevol heerlijk 'consumptie-ijs'...? (foto Annie Van Dessel)

Antieke oudheid en Hypocrates (°460 - †377 v. Chr.)

Ook in het oude Griekenland zou Orpheus na zijn terugkomst uit de hete onderwereld zich verfrist hebben met een drankje dat was gemaakt van sneeuw, honing, vruchtensap en kleingesneden vruchten. Dankzij de geneeskunde in de Antieke Oudheid werden deze gekoelde dranken verspreid. De Griekse geneesheer Hypocrates schreef zijn patiënten ijsgekoelde dranken voor 'ter opwekking van de vermoeide levensgeesten' en 'ter bevordering van het algemeen gevoel van welbehagen'. Zie je wel dat ijs gezond is!

Alexander de Grote (°356 - †323 v. Chr.)

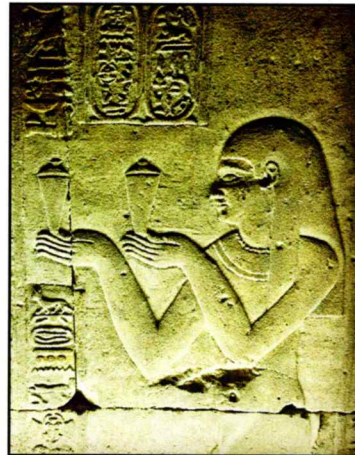
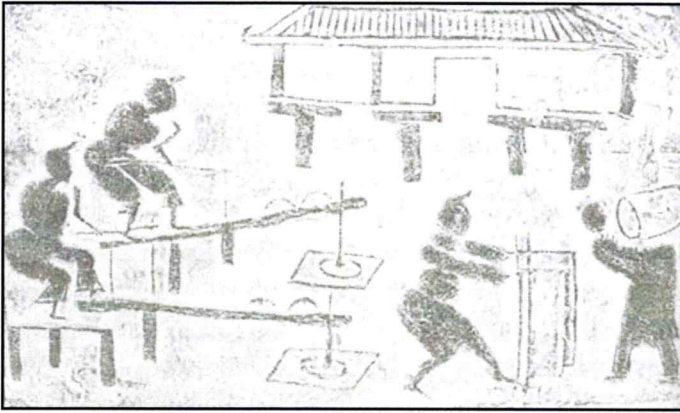
Wat we ook weten is dat in de 4e eeuw voor onze tijdrekening aan het hof van Alexander de Grote reeds gekoelde nagerechten en wijnen werden geserveerd. De recipiënten voor deze nagerechten werden ingegraven in met sneeuw gevulde kuilen en vervolgens met eikenbladeren bedekt om de koude binnen de kuil te houden.

Nero (°37 - †68 na Chr.)

In het Romeinse keizerrijk stond het genieten van natuurlijk ijs hoog aangeschreven. De definitieve doorbraak kwam er onder het keizerrijk van Nero. Hij zou eerst water hebben gekookt en dan in een pot in het ijs gezet hebben om het te laten bevriezen. Waarmee Nero de eerste 'gelatieri' van Italië werd. In de rijke patriciërswohnungen serveerde men oesters op een sneeuwbed en de aller-eerste sorbets op basis van honing, rozenwater, hars en vruchten. Dit klinkt al redelijk lekker, buiten die hars dan! De sneeuw die ze nodig hadden werd door slaven vanuit de Apennijnen aangevoerd en vervolgens in sneeuwkuilen bewaard. De Romeinen gebruikten het ijs echter hoofdzakelijk om hun dranken te koelen. Met de ondergang van het Romeinse Rijk en de daarop volgende donkere Middeleeuwen raakte de kunst van het ijsbereiden, zoals vele andere dingen, verloren.

Arabieren en Sicilië

Van 827 tot 1091 was Sicilië een emiraat, en de Arabieren brachten deze ijskoude kunst naar Sicilië. De Arabieren kenden hun eigen ijs, 'sherbet' genaamd, dat als voorloper van onze huidige sorbet kan beschouwd worden. Boven, op grote hoogte van de vulkaan Etna, was er genoeg sneeuw en dus basismateriaal voor de ijsbereiding. En zo komt het dus dat de Italianen, in het bijzonder de Sicilianen, bekend staan als ijspecialisten.

White Mountain Freezer
(TRIPLE MOTION)
The "World's Best" Ice-Cream Freezer

This World-Famous Freezer
Makes the most perfect ice-creams and sherbets in a very few minutes, as well as an unlimited variety of delicious frozen fruits, puddings, and chilled dainties at a very trifling cost. It will surprise you to learn the great extent of "White Mountain" usefulness. Send for our recipe book, "Frozen Dainties," which tells everything you need to know about the making of the most delicious desserts and gives about one hundred recipes.

THE WHITE MOUNTAIN FREEZER COMPANY

Een greep uit de boeiend geschiedenis van het ijsje. Linksboven: een afbeelding gelinkt aan de productie van roomijs uit melk en ijs tijdens de Chinese Tang-dynastie (van 618 voor tot 97 na onze tijdsrekening). Rechtsboven: Le Procope, het oudste Parijse restaurant, werd opgericht door de Siciliaan Francesco Procopio, die er ook het ijs introduceerde en beroemde klanten had. Linksonder: een typisch Italiaanse 'gelatiere' of ijsmaker, anno 1906. Midden: mogelijk kenden ook de Egyptenaren al ijs, zoals dit basreliëf uit een oude tempel suggereert. Rechtsonder: de eerste ijsmachine, zoals uitgevonden door de Amerikaanse huisvrouw Nancy West in 1846.

Als de Italianen dan niet de eer toekomt dat ze het ijs hebben uitgevonden, dan hebben zij in ieder geval de kwaliteit van het consumptie-ijs verrassend verbeterd. In 1530 werd in Catania, door een Siciliaan, voor het eerst de invriesformule toegepast: de recipiënten werden met vruchtenmengsels gevuld en vervolgens overgoten met een vloeistof op basis van water en salpeter. Vanaf dat ogenblik was de toekomst van het ijsroom verzekerd. En deze methode wordt nog steeds gebruikt!

Marco Polo (°1254 - †1324)

Een paar eeuwen later, tegen het einde van de 13e eeuw, bracht de Italiaanse wereldreiziger Marco Polo ijsrecepten uit het verre China mee naar Venetië. Hij beschreef de Chinese ijsverkopers in zijn dagboeken. Zij maakten ijsbereidingen op basis van water, melk en andere ingrediënten.

Catharina de Medici en Parijs (°1519 - †1589)

Toen Catharina de Medici, uit Toscane, huwde met de Franse koning Hendrik II nam zij haar hele hofhouding – vooral koks – mee naar Parijs. Onder die koks was er een 'glacier' die moest zorgen voor de ijsspecialiteiten van het bruiloftsdiner. Zo waaide het ijsgebruik over van Italië naar Frankrijk.

En toen was de ijsstroom niet meer in te tomen ...

- 1644 : Gerard Tirsain, de Franse kok van Karel I van Engeland, komt op het lumineus idee om melk en room toe te voegen aan het recept. Er werd hem zwijgplicht opgelegd maar toen hij in 1649 naar Frankrijk terugkeerde, verkocht hij zijn recept. Zijn uitvinding kende groot succes onder de naam 'Glace Napolitaine'.
- 1651 : de Siciliaanse edelman Francesco Procopio dei Coltelli opent in Parijs, rue des Fosses, het eerste ijssalon. Hier werd voor het eerst ijs in het openbaar verkocht aan wie het zich maar kon permitteren. Het ijssalon was internationaal bekend. Napoleon, Chopin en Voltaire kwamen er over de vloer.
- De Franse natuurkundige Réaumur (°1683- †1757) ontdekt dat ijs beter smaakt als het tijdens het vriezen wordt geroerd. Hoe intensiever er wordt geroerd, hoe zachter en romiger het ijs wordt. Dat betekende een revolutie in de ijsbereiding. In Parijs kreeg natuurkundige Réaumur een metrostation op zijn naam.
- 17e en 18e eeuw – de ijsroom fabrikanten maken furore in Parijs, Londen en Berlijn. Een ijsrecept op basis van vruchten en suiker werd door een zekere Buentalenti bedacht voor het Franse hof. Het recept werd als staatsgeheim bewaard.

- 18e eeuw: midden deze eeuw gingen twee dalbewoners uit de Italiaanse Dolomieten op reis als ijsverkopers. In de daaropvolgende jaren trokken steeds meer 'gelatieri' vanuit de Dolomieten naar Noord-Europa.
- 1794 : ijsroom wordt in Amerika geïntroduceerd door de Franse immigrant Collet, die er vlug rijk van wordt.
- 1846: een Amerikaanse huisvrouw, Nancy West, vond de eerste ijsmachine uit. Het was een machine die manueel moest worden aangedreven en werkte op basis van zout en ijs: "de sorbetière"! Dat was het begin van de industriële ijsbereiding, en 'icecream' werd een onmisbaar onderdeel van de 'American way of life'.
- 1857: de eerste ijsroomfabriek in Baltimore (Amerika) wordt ingehuldigd.
- 1865: de Weense overheid geeft schriftelijk toestemming aan Tomeo Antonio Baretta om met een ijswagen, op een vaste standplaats aan het Prater, ijs te verkopen.
- 1904: op de wereldtentoonstelling in St. Louis (U.S.A.) worden de eerste ijsbollen op een hoorntje gegeten. Ook ijsroom tussen twee wafeltjes en ijs met chocolade er rond kunnen hier verorberd worden ... de meeste van Amerikaanse oorsprong, maar uiteraard ook zeer welkom in Europa.
- Voor de Eerste Wereldoorlog waren er in iedere Europese stad van betekenis Italiaanse ijssalons.
- 1927: de diepvriezer wordt uitgevonden door de Amerikaanse natuurkundige/uitvinder Clarence Birdseye. Hij wordt algemeen gezien als de uitvinder van het diepvriesvoedsel. Maar in 1925 zijn er twee personen die gelijktijdig dergelijke bewaarmethode ontwikkelen: Charles Seabrook en Clarence Birdseye. Deze laatste neemt een patent in 1926 en haalt zo zijn slag thuis.
- Maar de echte uitvinders van deze bewaarmethode zijn de Eskimo's in Newfoundland. De Eskimo's lieten vers gevangen vis in de wind bevriezen bij een ijzige koude van min 45°C. Tijdens zijn ontdekkingsreizen bestudeert Birdseye de methode in de jaren 1915 tot 1922 in Labrador, Newfoundland. Birdseye heeft slechts beperkte middelen maar is vindingrijk. Met 7 dollar, ijs, zout en een elektrisch aangedreven ventilator ontwikkelde hij de eerste diepvrieskoeling. De diepvriezer is geboren en dan barst de commercialisatie van ijs uit in Europa.

Annie Van Dessel

Bronnen: verschillende boeken/publicaties over ijsroombereidingen, Wikipedia.

Genieten van een ijsje is blijkbaar iets van alle tijden, zoals deze anonieme jongedame anno 1913 al aantoonde (foto: Pinterest)

Ijzige weetjes

- Met 24 liter ijsroom per jaar en per persoon zijn de Amerikanen de grootste ijseters ter wereld.
- Wij, Belgen, zijn met 8 liter per persoon per jaar, een stuk bescheidener.
- Raar maar waar: in de 'koude' landen wordt meer ijs gegeten dan in warme landen zoals Italië en Spanje. De Zweden snoepen zo'n 15 liter per persoon. Zelfs de Ieren, Denen en Zwitsers doen het op dat gebied beter dan de Italianen. In Moskou is het in de ijswinkeltjes, zelfs bij de laagste buitentemperaturen enorm druk.
- Er is nauwelijks een voedingsmiddel te bedenken dat aan zoveel voorschriften en regels is onderworpen als consumptie-ijs. Wat dat betreft kunnen we op beide oren slapen.
- Verder is er keuze genoeg. Er zijn verschillende soorten ijs zoals roomijs of banketbakkersijs, vruchtenijs (sorbet) en parfait (= uitsluitend met room gemaakt).

En nu we dit allemaal weten is het de hoogste tijd voor het lepelen, sabbelen, likken ... van een lekker ambachtelijk ijsje!

I4 Juni 1940.

GEMEENTE *Willebroek*

I. BEVOLKING.

Normale bevolking. *14.716*

Raming der huidige bevolking. *14.100*

Zijn er vluchtelingen in de gemeente? (zoo mogelijk den herkomst *geen* dezer vluchtelingen opgeven).

Zijn er bijzondere inlichtingen te geven omtrent den gezondheids-
toestand, het sterftecijfer enz... tusschen de vluchtelingen? *geen*

II. GELEDEN SCHADE.

Algemeene schade: beschietingen, ontploffingen. *2 bruggen gesloopt*

Schade aan de gasthuisinrichting

Schade aan de waterbedeelingen.

Is het mogelijk de schade te herstellen?

Hoeverveel tijd zal er noodig zijn

Boven: In dit document - wellicht een door de hogere overheid of bezettingsmacht bezorgde invullijst - noteert een gemeentelijk ambtenaar met de hand enkele interessante gegevens over de toestand van onze gemeente, kort na het begin van de oorlog. Rechts: Een zeldzaam beeld van Duitse troepen die ter hoogte van het Oud-Sasplein het kanaal oversteken. Let op de schade aan het bekende huis 't Gulden Vlies, op de hoek met de Nieuwstraat (afb. GAW/EVW)

Toestand van de gemeente Willebroek aan het begin van Wereldoorlog II

In het tweede kwartaal van 2015 is het 75 jaar geleden dat ons land met de inval van de Duitse troepen werd meegesleurd in de tweede Wereldoorlog. Onze gemeente komt daarbij meteen in het brandpunt van de eerste oorlogsbewegingen terecht: op 10 mei 1940 neemt Leopold III immers het op de grens met Breendonk gelegen Fort van Breendonk in gebruik als hoofdkwartier. Hij zal er overleggen met enkele ministers en met vertegenwoordigers van Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, om al snel tot het besef te komen dat de strijd al verloren was, nog voor hij goed begon. Op 28 mei 1940, amper drie weken na de Duitse inval, volgt dan ook de capitulatie. België wordt 'unmittelbares Deutsches Vorland' onder toezicht van een zogenaamde 'Militärverwaltung' die zich zal concentreren op de economische uitbating van het land, in een aanvankelijk spontane maar gaandeweg afgedwongen sfeer van 'Ruhe und Ordnung'. Over de toestand van onze gemeente, ruim een maand na de Duitse inval, wordt in het gemeentelijk archief een document bewaard dat puntgewijs enkele interessante data verschaft over de onmiddellijk voelbare gevolgen van deze tweede wereldbrand. Op de volgende pagina's geven we dit document weer, met de voorgetypte tekst en de door een gemeentelijk ambtenaar handgeschreven tekst in aparte lettertypes. Moge het een herinnering vormen aan de jaren van leed waarvan de littekens vandaag nog steeds zichtbaar zijn...

Gust Van Auwenis / Kevin Polfliet
Bron: Gemeentelijk Archief Willebroek

GEMEENTE *Willebroek*

I. BEVOLKING

Normale bevolking: *14.716*Raming der huidige bevolking: *14.100*Zijn er vluchtelingen in de gemeente? (zoo mogelijk den herkomst dezer vluchtelingen opgeven): *geen*Zijn er bijzondere inlichtingen te geven omtrent den gezondheidstoestand, het sterftcijfer enz ... tusschen de vluchtelingen? *Geen*

II. GELEDEN SCHADE

Algemeene schade : beschietingen, ontploffingen : *2 bruggen gesprongen, 120 huizen*Schade aan de gasthuisinrichtingen : *gasthuis en kapel beschadigd*Schade aan de waterbedeelingen : *bestaat niet in de gemeente*Is het mogelijk de schade te herstellen? *Ja*Hoeveel tijd zal er nodig zijn om alles weer in den vroegeren staat te brengen? *6 maanden*

Hoe wordt intusschentijd de bevoorrading in drinkwater verzekerd? /

Schade aan de riolen: *geen*

Is het mogelijk de schade te herstellen? /

Hoeveel tijd zal er noodig zijn om alles weer in den vroegeren staat te brengen? /

III. TER PLAATSE ZIJNDE OVERHEDEN

Burgemeester, schepenen, gemeentesecretaris, politiecommissaris, priesters. *Allen zijn ter plaatse.*

Naam van den burgemeester of den waarnemenden burgemeester.

G. Fromont

IV. GENEESKUNDIGE DIENST

Normaal getal geneesheeren. *5*Naam van de geneesheren in functie. *H. Emery - A. De Boe - R. Van Daele - R. Schurmans - L. Cools*Werkt het Nationaal werk voor kindervelzijn? (raadplegingen, zuigelingenkeuken). *Ja*Wordt het medisch schooltoezicht verzekerd en door wie? *Door de geneesheren*Werkt de openbare koepokinentingensdienst of is hij in staat te fungeren? *Ja*

V. ARTSENIJKUNDIGE DIENST

Normaal getal apothekers. *3*Naam van de apothekers in functie. *L. Wintgens - C. Leyendekkers*Naam van de geneesheren die een geneesmiddelendepot houden. *Geen*

Is de bevoorrading in pharmaceutische producten verzekerd? /

VI. VEEARTSENIJKUNDIGE DIENST

Normaal getal veeartsen. *1*Naam van de veeartsen in functie. *Nog niet in functie*Is de vleeschkeuringsdienst in de gemeente verzekerd en door wie? *De Meulenaere, Londerzeel*Slachthuizen. *Geen*

VII. RAVITAILLEERING

Is de ravitailleering normaal verzekerd? *Ja*

Is de ravitailleering in melk verzekerd? *Ja*

Bestaat er een gemeentelijke of tusschengemeentelijke inspectiedienst over de eetwaren? *Gemeentelijke*

Over welk drinkwater beschikt de gemeente? *Individueel*

Werd sinds het begin van den oorlog de bacteriologische ontleding van dit water gedaan?

Welk zijn de resultaten? *Geen*

VIII. BEGRAVINGEN

Werden menschen- of dierenlijken in de gemeente gevonden?

19 menschenlijken

Wat werd met de dierenlijken gedaan? */*

Hoe werden menschenlijken behandeld? *Zooals voorheen*

Wijze van begraving: ~~in volle grond~~, op het kerkhof.

In ~~collectieve~~ of individuele kuilen, met of zonder kist.

Toestand der begraafplaatsen. *In goeden staat*

Werd er tot ontgravingen overgegaan? *Ja*

Bestaat het speciaal register waarin de identiteit der afgestorvenen en de lijst der op hen gevonden papieren en voorwerpen moet ingeschreven worden? *Ja*

Worden regelmatig naar het officieel inlichtingsbureau, 7, Gendarmeriestraat te Brussel, de lijsten gestuurd der personen op het grondgebied der gemeente begraven? *Ja*

IX. TUBERCULOSE

Bestaat er in de gemeente :
een antiteringsdiepensarium, *Ja*
een sanatorium, *Nee*
een preventorium? *Ja*

Fungeeren deze instellingen? Zoo niet, om welke reden? Afwezig, enz?
Geen personeel

X. GESLACHTSZIEKTEN

Bestaat er in de gemeente een anti-venersisch dispensarium? *Nee*
Fungeert deze instelling? Zoo niet, om welke reden? */*

XI. GASTHUIZEN

Beschikken de gasthuizen over het personeel, de toerusting en de toestellen, die noodzakelijk zijn voor hunne normale werking? *Ja*

Is het vervoer der zieken verzekerd? *Nee*

Getal bedden. *250*

XII. INDUSTRIE

In werking zijnde fabrieken. *(Nog niet in werking)*

Firma : Aard van de fabricage : normaal getal werklieden : getal
thans gebezigde werklieden

XIII. HUIDIGE SPECIALE NOODWENDIGHEDEN VAN DE GEMEENTE

(deze noodwendigheden nauwkeurig toelichten). *Geld tot ondersteuning der behoeftigen en om de bevoorrading te verzekeren*

De Grote Oorlog (1914-1918): gesneuvelde soldaten, inwoners van Willebroek (deel 1)

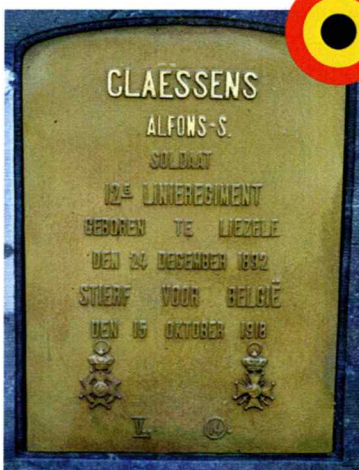
De herdenking van de "Grote Oorlog" is reeds in vele gemeenten een feit. Vaertlinck vzw heeft zijn medewerking verleend aan de opzoekingen en het raadplegen van de archieven voor een tentoonstelling op het Fort van Breendonk. Een zeer geslaagde en leerrijke tentoonstelling. De herdenkingen blijven doorlopen tot 2018. Talrijke soldaten, inwoners van Willebroek, sneuvelde op het slagveld of zijn aan hun opgelopen verwondingen overleden. Met dit artikel trachten wij deze gesneuvelde in beeld te brengen in enkele afleveringen. De auteur bezocht een aantal Militaire Begraafplaatsen in België en Frankrijk. Deze gesneuvelde verdienen het even in het licht gesteld te worden en mogen zeker niet vergeten worden.

Dit artikel is samengesteld met gegevens uit het eigen archief van de samensteller. Zijn dank gaat uit naar Eddy Schallenbergh uit Mechelen die samen met hem de meeste Belgische Militaire Begraafplaatsen bezocht, ook in Frankrijk. Ook uit onze deelgemeenten Blaasveld, Heindonk en Tisselt zijn er meerdere jongens gesneuveld. We zullen in de volgende afleveringen van Vaertlinck Contact trachten ook deze gesneuvelde te belichten.

René Pattyn

Welke gegevens zijn er op een grafzerkje van een gesneuvelde te vinden?

Naam en voornaam van de gesneuvelde;
Militaire rang en de eenheid;
Plaats en datum van geboorte;
Plaats en datum van overlijden;
De eretekens:
Links: Orde van Leopold II;
Rechts: Oorlogskruis;
V = Overwinningsmedaille;
Y = IJzerkruis;
Een cijfer in cirkel = Herinneringsmedaille 1914-1918

Alfons Stephan Claessens

geboren in Liezele op 25 december 1892.
gesneuveld in Lendeledede op 15 oktober 1918, 25 jaar oud.
Soldaat bij het 12de linieregiment, 1ste Bon., 3de Cie.
Klas: 1914.
Stamnummer 58882.
Militair dossiernummer: 3212254.
Frontstrepen: 6.

Eretekens (postuum):
Orde van Leopold II
Oorlogskruis
Overwinningsmedaille
Herinneringsmedaille 1914-1918

Hij sneuvelde in Lendeledede. Hij werd begraven op de gemeentelijke begraafplaats onder nr 4560. Na de oorlog werd hij overgebracht naar de Militaire Begraafplaats in Houthulst in graf nummer B-14. Was woonachtig te Willebroek.

De Jonghe Alexander

Geboren in Steendorp op 3 december 1889.
Gestorven in Rosendael op 12 september 1917, 27 jaar oud.
Korporaal bij de Genie – pontonniers.
Klas: 1909.
Stamnummer 2124.
Militair dossiernummer: 21111906.
Frontstrepen: 5.

Eretkens (postuum):
Orde van Leopold II
Oorlogskruis
Overwinningsmedaille
Herinneringsmedaille 1914-1918

Alexander werd ingezet in Duinkerken, Calais en Bourbourg. In 1917 bevorderd tot korporaal. Bij een Duits bombardement werd hij zwaar gewond aan beide benen. Hij werd begraven op 15 september 1917 te Adinkerke. Op de Militaire Begraafplaats rust hij nu nog in graf 43. Alexander huwde te Willebroek op 29 november 1913 met Antoinette Alewaeters.

Jacques Edmond De Keersmaeker

Geboren in Ruisbroek (prov. Ant.) op 14 juli 1887.
Sneuvelde op maandag 29 oktober 1917 in Kaaskerke, 30 jaar oud.
Korporaal V.a.P. (volontaire avec prime) bij het 16de linieregiment, 2de Bon., 6de Cie.
Klas: 1908.
Stamnummer 1399.
Militair dossiernummer 6215424.
Frontstrepen: 5.

Eretkens (postuum):
Orde van Leopold II
Oorlogskruis
IJzermedaille
Overwinningsmedaille
Herinneringsmedaille 1914-1918

Nam deel aan de slag van de IJzer, hij muteerde in 1917 naar het 26ste linie. Zijn compagnie deed dienst in de Dodengang te Kaaskerke waar hij ook sneuvelde. Hij werd begraven te Oeren op 31 oktober 1917 en is daar tot op heden begraven in graf nummer 286.

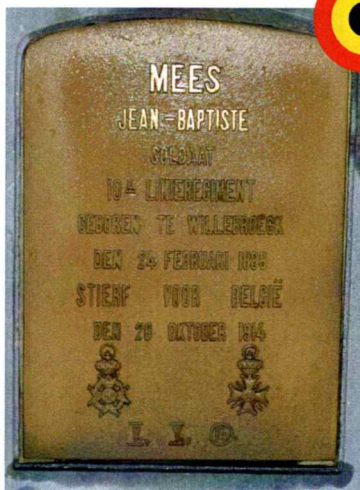

Geerard Lucien Maes

Geboren in Willebroek op 20 juli 1890.
 Gesneuveld in Stuivekenskerke op 1 oktober 1917, 27 jaar oud.
 Soldaat V.d.G. (oorlogsvrijwilliger) bij de 4de Jagers te voet, 3de Bon.,
 11de Cie.
 Klas: 1914.
 Stamnummer: 4445.
 Militair dossiernummer: 353720.
 Frontstrepen: 5.

Eretekens (postuum):
 Orde van Leopold II
 Oorlogskruis
 Overwinningsmedaille
 Herinneringsmedaille 1914-1918

Geerard liet zich aanwerven als oorlogsvrijwilliger op 8 augustus 1914. Hij kreeg in Frankrijk zijn opleiding. Hij werd zwaar gewond op 1 oktober 1917 in Oud-Stuivekenskerke en werd overgebracht naar de verbandpost van Vinkem waar hij aan zijn verwondingen overleed. Hij werd begraven te Steenkerke. Na de oorlog werd zijn lichaam overgebracht naar de Belgische Militaire Begraafplaats van De Panne. Hij rust in graf nummer L-28.

Jean Baptist Mees

Geboren in Willebroek op 27 februari 1888.
 Gesneuveld op maandag 26 oktober te Keiem, 26 jaar oud.
 Soldaat 10de Linierement, 2de Bon., 3de Cie.
 Klas : 1909.
 Stamnummer: 55651.
 Militair dossiernummer: 225568.
 Frontstrepen: geen.

Eretekens (postuum):
 Orde van Leopold II
 Oorlogskruis
 IJzermedaille
 Overwinningsmedaille
 Herinneringsmedaille 1914-1918

Jean-Baptist werd ingezet tussen de forten van Namen. Na de val van deze forten trok hij zich terug binnen de fortengordel van Antwerpen, hij kon veilig achter de IJzer komen. Tijdens de bloedige IJzerslag van oktober 1914 sneuvelde hij in Keiem op 26 oktober 1914. Hij ligt begraven de Belgische Militaire Begraafplaats van De Panne in graf nummer J-83.

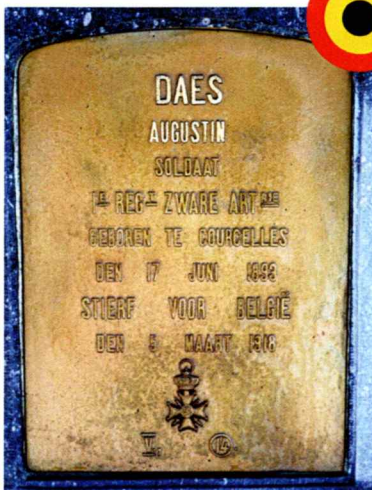

Edouard Frans Karel Tersago

Geboren in Breendonk op 25 september 1895.
 Overleden op 9 juni 1918 in Hoogstade, 22 jaar oud.
 Wachtmeester VdC (Volontaire de carrière), 12de artillerie, 110de batterij.
 Klas: 1913.
 Stamnummer 2373.
 Militair dossiernummer: 3277026.
 Frontstrepen: 6.

Eretekens (postuum):
 Orde van Leopold II
 Oorlogskruis
 IJzermedaille
 Overwinningsmedaille
 Herinneringsmedaille 1914-1918

Edouard was beroeps onderofficier bij de artillerie. Op 18 januari 1918 muteerde hij naar de bereden artillerie, daarna kwam hij terug naar het 12de artillerie. In 1918 hadden zij postgevat te Brielen (Ieper). Tijdens een artillerieduel werd hij zwaar gewond te Brielen en afgevoerd naar het Belgische Militaire hospitaal van Hoogstade. Daar overleed hij diezelfde dag nog aan zijn verwondingen. Hij werd begraven op de Belgische Militaire Begraafplaats van Westvleteren in graf nummer 813.

August Daes

Geboren in Courcelles op 17 juni 1893.
 Overleden in Beveren aan de IJzer op 5 maart 1918, 24 jaar oud.
 Soldaat 1ste regiment zware artillerie, 2de groep, 1ste batterij.
 Klas: 1913.
 Stamnummer: 2747.
 Militair dossiernummer: 2013722.
 Frontstrepen: 6.

Eretekens (postuum):
 Oorlogskruis
 Overwinningsmedaille
 Herinneringsmedaille 1914-1918

Wegens ziekte werd hij afgevoerd naar het Belgisch Militair ziekenhuis te Gravelines (Frankrijk). Na zijn herstel vervoegde hij zijn regiment zware artillerie. Diezelfde maand werd hij terug afgevoerd wegens ziekte naar het Hospitaal in Beveren aan de IJzer, daar overleed hij op 5 maart 1918. De doodsoorzaak was een infectie van een opgelopen verwonding. Zijn lichaam werd herbegraven op de Belgische Militaire Begraafplaats in De Panne. Hij rust daar in graf nummer I-138.

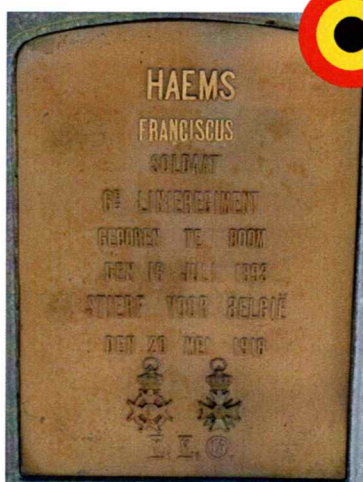

René Adolphe De Boeck

Geboren in Marke op 25 juli 1896.
Gesneuveld in Boezinge op 29 juni 1917, 20 jaar oud.
Soldaat VdG (oorlogsvrijwilliger) bij het 8ste Linieregiment, 10de Cie.
Klas: 1914.
Stamnummer: 57829.
Militair dossiernummr: 3236657.
Geen frontstrepen.

Eretkens (postuum):
Orde van Leopold II
Oorlogskruis
Overwinningsmedaille
Herinneringsmedaille 1914-1918

In René zijn dossier ontbreken bepaalde stukken.
Het 8ste Linieregiment bevondt zich in de sector van Boezinge.
Hij sneuvelde tijdens een bombardement in de "Boyeau Steenstraat"
(loopgrachten van Steenstraat) op 29 juni 1917. Hij werd op de
Belgische Militaire Begraafplaats van Westvleteren begraven en rust nu
nog in graf 602.

François Haems

Geboren in Boom op 16 juli 1893.
Gesneuveld in Pervijze op 20 mei 1918, 24 jaar oud.
Soldaat 6de Linieregiment, 1ste Bon., 3de Cie.
Klas 1913.
Stamnummer: 73287.
Militair dossiernummer: 3412982.
Frontstrepen: 4

Eretkens (postuum):
Orde van Leopold II
Oorlogskruis
IJzermedaille
Overwinningsmedaille
Herinneringsmedaille 1914-1918

Frans was nog in actieve dienst toen de oorlog uitbrak. Na een
periode van rust werd hij terug naar het front gezonden. Daar weigerde
hij verschillende malen dienst en wordt meer dan eens veroordeeld met
gevangenisstraf. In mei deed het 6de Linie dienst in de loopgraven in
de sector Pervijze. Tijdens een bombardement van 19 op 20 mei 1918
werd hij zwaar gewond. Hij werd afgevoerd naar het hospitaal "l'Océan"
in De Panne en was reeds overleden bij zijn aankomst. Hij ligt nu nog op
de Belgische Militaire Begraafplaats in De Panne in graf nummer D-128.

Cornelis Van de Wiele

Geboren in Willebroek op 9 april 1894.
Gesneuveld in Moorslede op 1 oktober 1918, 24 jaar oud.
Soldaat 11de Bon artillerie.
Klas: 1914.
Stamnummer: 1995
Militair dossiernummer: 3453067.
Frontstrepen: 1.

Eretekens (postuum):
Orde van Leopold II
Oorlogskruis
Overwinningsmedaille
Herinneringsmedaille 1914-1918

In 1915 werd Corneel opgeroepen in Frankrijk. Na zijn opleiding kwam hij terecht in het 11de Bon. Genie. Tijdens werkzaamheden met de genie sneuvelde Corneel op 1 oktober 1918. Corneel werd begraven in Moorslede en na de oorlog overgebracht naar de Belgische Militaire Begraafplaats in Houthulst, daar rust hij nu onder het graf L-1736.

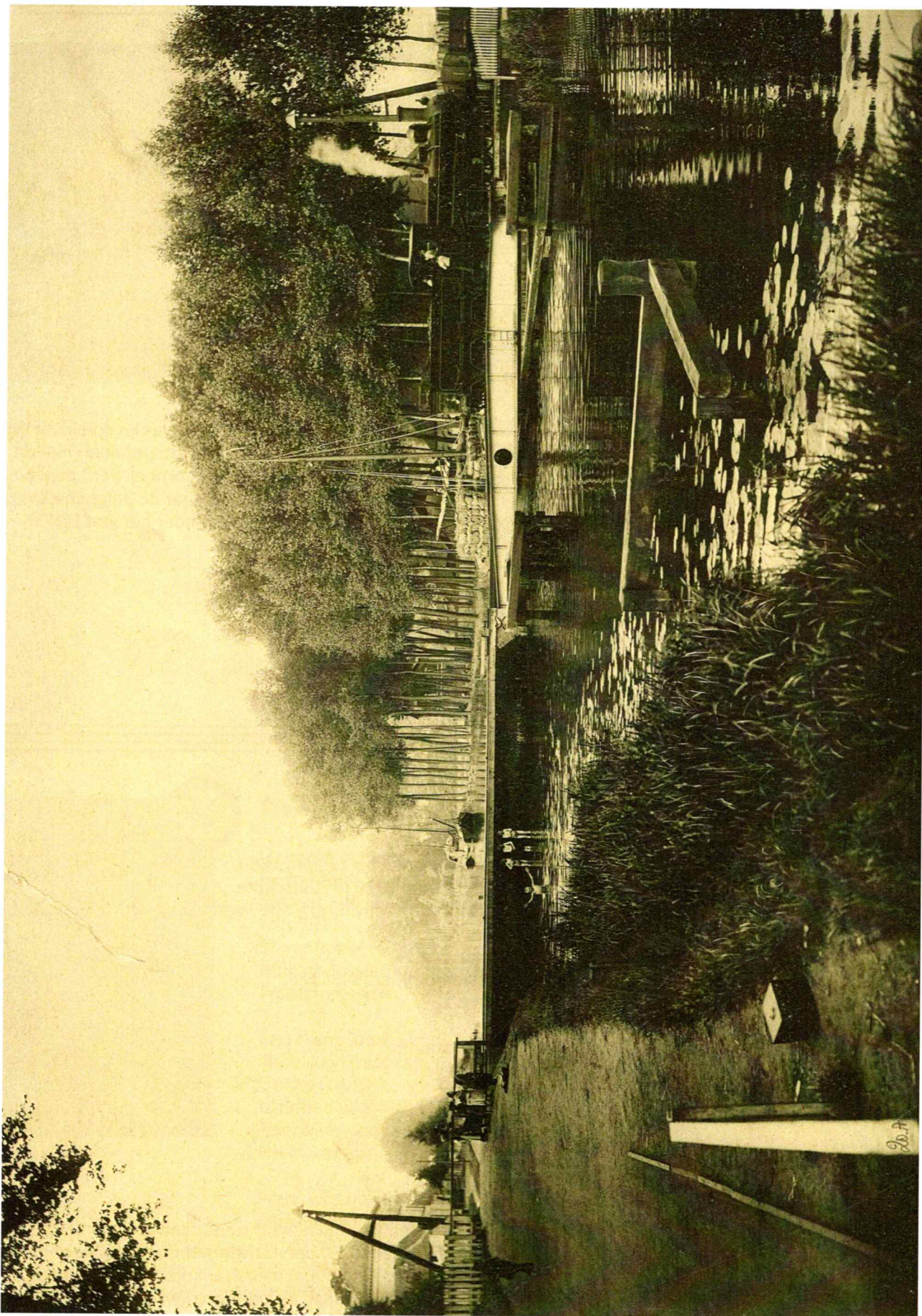
Edouard Van Steen

Geboren in Londerzeel op 12 april 1889.
Gesneuveld op 8 juli 1916 in Zuidschote, 27 jaar oud.
Soldaat VdG (oorlogsvrijwilliger), 3de Jagers te voet, 2de Bon., 4de Cie.
Klas: 1914.
Stamnummer: 55917.
Militair dossiernummer: 3454126.
Frontstrepen: 1.

Eretekens (postuum):
Orde van Leopold II
Oorlogskruis
IJzermedaille
Militair ereteken eerste klas
Overwinningsmedaille
Herinneringsmedaille 1914-1918

Eduard was met familie gevlucht naar Nederland en daar verbleef hij in een vluchtelingenkamp. Hij ontvluchtte samen met andere mannen en militairen per schip Nederland naar Frankrijk. Hij meldde zich op 17 november 1914 in Frankrijk aan als oorlogsvrijwilliger in het Belgische Leger. Na zijn opleiding werd hij ingedeeld bij het 3de Jagers te voet. Hij sneuvelde in Boezinge op 8 juli 1916. Hij werd eerst begraven in Westvleteren onder graf nummer 123. Hij rust nog altijd op de Belgische Militaire begraafplaats onder graf nummer 17. Hij kreeg op het oorlogsmonument in Tisselt een vermelding maar woonde in Willebroek.

Beelden uit de oude doos

Enkele nummers van ons tijdschrift geleden belichtten we al de geschiedenis van de befaamde 'Meutte', de trein die vanaf 1870 Mechelen verbond met Terneuzen en daarbij ook onze gemeente kruiste. De verbinding over het kanaal verliep toen over deze gelijkgrondse brug die naar aanleiding van de modernisering van de vaart na 1900 zou worden vervangen door een hoger gelegen draaibrug. In illo tempore woonde er nog een toezichter van De Naeyer in het naast de Kraagput gelegen paviljoen, werden er in het verderop gelegen kasteel De Kraag nog 'spiritueuze' dranken gestookt en was de vaart duidelijk nog populair als zwemplaats - iets wat tegenwoordig iets minder aantrekkelijk en sowieso bij wet verboden is (foto verz. EVW).

Mededelingen

Archief Vaertlinck

Centrum Jan Van Winghe, Capt. Trippstraat 33, 2830 Willebroek, lokaal 28. Elke tweede en vierde zaterdag van de maand van 09.00 tot 12.00 uur of op afspraak: rene.pattyn@telenet.be.

Agenda

Vanaf 29 september 2014 Tentoonstelling 'De Grote Oorlog' in Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk, elke dag van 9.30 tot 17.30 uur

Website

www.vaertlinck.be

www.facebook.com/vaertlinck

Meewerken

Heb je een vlotte pen of wil je op een andere manier een praktische of materiële bijdrage leveren aan onze werking, neem dan contact op met ons secretariaat: Molenweg 24, 2830 Willebroek, gsm 0477-266 537, rene.pattyn@telenet.be.

Vaertlinck heeft voorzitter!

Vaertlinck vzw hield op donderdag 26 maart l.l. haar Algemene Vergadering. Volgens de statuten waren alle bestuurders uit-tredend en kon iedereen zich opnieuw kandidaat stellen. De noodzakelijke mandaten van voorzitter, ondervoorzitter, se-cretaris en penningmeester waren ook terug vacant. De uit-tredende bestuurders werden herbenoemd alsook twee nieuwe bestuurders.

De Raad van bestuur die na de Algemene Vergadering plaats-had, diende de kandidaten voor de noodzakelijke mandaten te verkiezen. Huidig voorzitter Guy Foqué stelde zijn mandaat wegens familiale redenen ter beschikking. De mandaten voor ondervoorzitter, secretaris, penningmeester konden vrij vlug herkozen worden. Voor het voorzitterschap kon echter niet onmiddellijk een kandidaat gevonden worden.

Na een vraagronde bood Annie Van Dessel aan om functie van voorzitter aan te nemen. Annie wordt de **allereerste voorzitter van Vaertlinck vzw**. Het bestuur dankt Guy voor zijn inzet voor onze vereniging en wenst Annie een voorspoedig voorzitterschap en een goede samenwerking met de andere bestuurders!

CAFE - TAVERNE "CASINO"

Bij Chris

Oud Sasplein 3, 2830 Willebroek
(aan de brug)

Tel 03/886 68 70 - dinsdag gesloten

- VERZORGDE SNACKS
- BRUSSELSE WAFELS
- PANNEKOEKEN
- DIVERSE BROODJES
- MILCKSHAKES
- IJSCOUPES
- VERSE FRUITSAPPEN

Anno 1905

ZAKENKANTOOR NV VAN TRICHT

L. DE NAEYERPLEIN 16
2830 WILLEBROEK

Tel. 03-886 87 33 - 03-886 94 62

Fax 03-886 20 91

E-mail : yvette.vandemaele.15515@axa-bank.be

Alle wekdagen geopend van 9 - 12 uur en van 14 - 18 uur
Dinsdag- en zaterdagvoormiddag enkel na afspraak

VOOR AL UW BELEGGINGEN, BANKVERRICHTINGEN,
VERZEKERINGEN EN KREDIETEN

Het kantoor met de betere service !

Rijwielen - Naaimachines

Firma CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8

(aan de brug)

2830 WILLEBROEK

Tel. : 03/886 62 70 - 03/886 38 51

WOONDECORATIE PEPERMANS

Herman Vosstraat 46 – 2830 Willebroek

Tel. 03/886 68 23 – Fax: 03/866 15 00

Vast tapijt – Tapijten – Vouwdeuren – Textiel
Vloerbekleding – Gordijnen – Zonnewering
Onderhoud – Laminaat – Behangpapier – Verven |
Mengmachine

MEUBELN J. VANDENBERGH

Brielen 5
2830 Tisselt
tel. 03-886 66 03
www.meubelenvandenbergh.be

Openingsuren: Maandag t/m zaterdag van 10 tot 18 u.
Zondag 13.30 tot 18u. en donderdag gesloten

THE BEST HARDWARE STORE IN BELGIUM

BOOZT.be

Dendermondsesteenweg 190

2830 Willebroek

Tel: 03/866.48.44

BE 0860.455.425

info@boozt.be

Openingsuren:

dinsdag tem zaterdag

open van 10hr tot 18hr

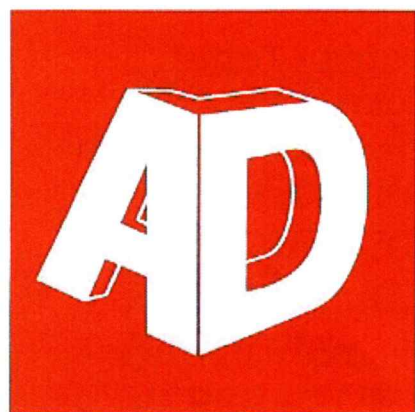
zondag, maandag en

feestdagen gesloten

www.boozt.be

WILLEBROEK
info@widinv.be
03 886 41 30

TEMSE - DE ZAAT
info@temdis.be
03 711 22 22

**Groep
Kerremans**

 **Zakenkantoor
Kerremans & C°**

VERZEKERINGEN
BANK

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

CBFA: 040356A-cB

**Vastgoed
Kerremans**

VERKOOP
VERHUUR
BEHEER

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

BIV KERREMANS STEVE: 503785

Het Groene Huis

Bloemen en Planten
Geschenken

Grafdecoraties
Bruidswerk

Overwinningstraat 163 B | 2830 Willebroek
tel 03 860 10 17 | gsm 0478 480 735

Creative cursussen

Bloemschikken Powertex

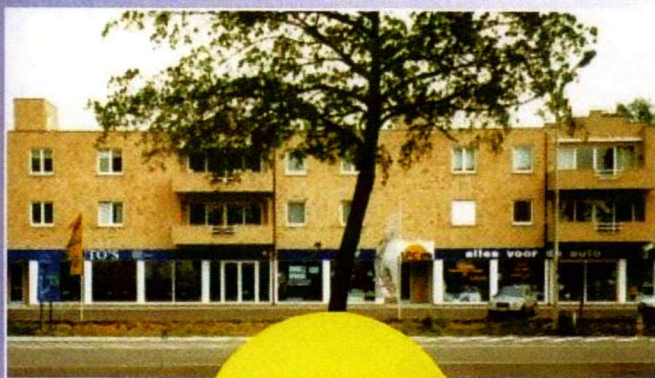
Mechelbaan 7 | 2801 Heffen
tel 015 277 553 | gsm 0478 480 735

www.hetgroenehuis.be

PLAZA
Bistro

Overwinningstraat 161
2830 Willebroek
tel 03 860 49 88
www.plazabistro.be

APC

AUTO PARTS CENTER BVBA
ALLE AUTO-ONDERDELEN

- Groot- en kleinhandel
- Car-hifi - GSM's - carkits - navigatiesystemen
- Alarmen - blinderen autoruiten
- Wisselstukken en onderdelen: remmen, filters, uitlaten, schokdempers, ...
- Allesdraggers: skiboxen, sneeuwkettingen, ...
- Accessoires: uitbouwkits, verlagingskits, spoilers, sportluchtfilters, ...

Dendermondsesteenweg 212
2830 Willebroek
Tel. 03-886 35 06
willebroek@apc.skynet.be

Restaurant "BEUKENHOF"

Antwerpsestraat 300
2850 BOOM

Tel.: 03/888.65.68

Fax.: 03/844.74.39

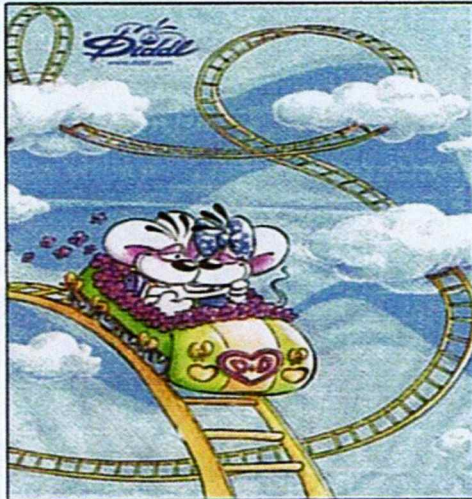
BOEKSKE

Voor al uw tijdschriften en kranten!

Aan huis besteld!

Eksklusief verdeler van :

DIDDL, TOPMODEL,
DARK DUDES, ROSALIE UND TRUFFEL

Voor al uw inkt en tonercartridges tot 50 % goedkoper
Overwinningsstraat 76 – Willebroek
Tel: 03.886.73.84

Jan maes

watches & jewellery

L.De Naeyerplein 31

2830 Willebroek

03/886 86 26

Bruul 85

2800 Mechelen

Overwinningsstraat 133

2830 Willebroek

03/860 70 10

orthoshop@otv.be

www.otv.be

Openingsuren

Dinsdag tot vrijdag

09.30 u tot 12.30 u

13.30 u tot 18.00 u

Zaterdag

09.30 u tot 16.00 u

SINONQUEL bvba

Ten Bergstraat 2
2830 Willebroek

tel. 03-886 66 85
fax 03-886 61 54
info@sinonquel.be

www.sinonquel.be

上海酒家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2

2830 WILLEBROEK

Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Maandagmiddag

Dinsdag

Zaterdagmiddag

GESLOTEN

**KEUKENCENTER
MASURE**

Totaalinrichting van vloer tot plafond

- keukens in alle stijlen
- van luxe modellen tot de budget-keukens
- ook badmeubelen en schuifdeuren
- wij tekenen uw eigen droomkeuken

**Kleine Amer 15
2870 Puurs-Kalfort**

Tel. 03 889 22 48 * fax 03 899 15 26

Open: ma-vr van 10-17 uur
zaterdag 10-18 uur
zondag gesloten

Bakkerij Philippe
Kerkstraat 26
2830 Willebroek
Tel: 30/886.65.09

5 Broodautomaten
Baeckelmansstraat: Centeabank
Card. Cardijnlaan: Tisselt
Vennestraat: Willebroek
Bezelaarstraat: Blaasveld
Parochiaalcentrum: Ramsdonk

Café Knock-Palace

bij Patrick

August Van Landeghemplein 8
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Donderdag gesloten

Café Central

Trendy café in 't centrum

August Van Landeghemplein 7
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Dinsdag gesloten

Verzorgde bediening | Vergaderzaal beschikbaar

WIE HEEFT HET VOOR U IN WILLEBROEK?

Bij KBC Bank & Verzekering staat een cliëntvriendelijke, professionele en vooruitstrevende dienstverlening hoog in het vaandel. Meer dan 18 000 KBC-medewerkers staan hier garant voor. En daartoe behoren ook de medewerkers van het KBC-verzekeringskantoor en het KBC-bankkantoor in uw buurt.

KBC Bank & Verzekering
Dendermondsestwg. 17,
2830 Willebroek
tel. 03 860 75 30

KBC Verzekeringen
Spiessens & Wuyts bvba
A. Van Landeghemplein 1,
2830 Willebroek
tel. 03 866 17 38
fax 03 866 21 45

CPW 24 1/84

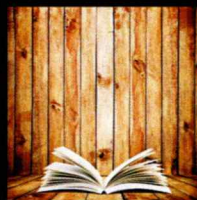
We hebben het voor u.

www.deprintfactory.be

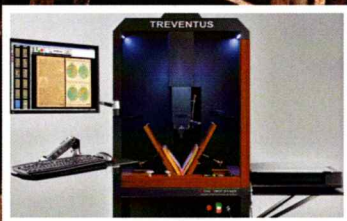
PRINT FACTORY

PRINT COPY SCAN MICROFILM
TOTAL DOCUMENT SERVICE

ALLE DRUKWERK DIGITAAL ARCHIEF SPANDOEKEN FOTOCANVAS TUINDOEKEN ETC...

MicrofilmTechnik

YES, WE **SCAN**

Print Factory

Residentie Talmar III
Dendermondsesteenweg 151/4
2830 Willebroek
03 866 25 25